

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

170

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoia

aprilie 2024

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Hristos a înviat!
Paste Fericit!

CUPRINS

Poezii pascale...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ Lumina Învierii...4
Cezar Ivănescu/ Poeme...5
Anton Găgiu/ Trezirea la viață...6
Marin Moscu/ Poezii...7
Dan Gîju/ Despre Eminescu și dictatura militară...8
Ion Dulugeac/ Primele zile de arrest...9
Elena Buică/ Plecăciune în fața marilor mistere...11
George Roca/ Interviu cu Baki Ymeri...12
Lucia Locusteanu/ Tudor Arghezi...14
Liliana Toma/ Eseuri de primăvară...16
Gabriela Căluțiu Sonnenbeg/ Vocea pianului...18
Elena Oprea/ Poezii...19
George Petrovai/ Misologia înverșunată...20
Vavila Popovici/ Giordano Bruno...21
Batog Mihai Bujeniță/ Scrisul este har sau abilitate...23
Adrian Botez/ Poezii...25
Mihaela CD/ Femeia o fascinantă enigmă...26
Daniel Ioniță/ Interviu cu Yoshiro Sakamoto...27
Anton Găgiu/ In memorian Nicolae Rotaru...30
George Goldhamer/ Banca amintirilor...31
Paul Magheru/ Zăngănitul armelor ...33
Ion Iancu Vale/ Fugind... 35
Gherghie Constantin Nistoroiu/ Antologie lirică...38

INFO CLIMATE

Cu ocazia sărbătorilor
Pascale,
Revista Climate Literare
urează colaboratorilor și
cititorilor săi
**Sărbători Fericite și
La Mulți Ani!**

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud,
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semntarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Poezii pascale

Hristos au înviat

Alexei Mateevici

Se aşternuse piatra pe proaspătul mormânt
Şi noaptea coborâse, acoperind cetatea.
Se liniştise neamul vânzării. Pe pământ
Era o taină mare minune-apropiată.
Au stat tăcuţi de pază cei doi ostaşi străjari
Ne-atingi de măreţia adâncurilor firii,
Nepresimţind venirea minunii celei mari
Ce-avea să schimbe faţa şi rostul omenirii.
Şi iată miezul nopţii, de stele-mpodobit;
Un tunet lung s-aude, pământu-n el vuieste,
Adânci puteri îl mişcă, izbindu-l. Zguduit,
Mormântul se deschide: scriptura se-mplineşte.
Lumini lucesc la gura mormântului deschis,
Întunecimea pierde o clipă-n toată firea

Hristos învie! Paznici, să fie vouă vis,
Lumina vă orbeşte, v-a înlemnit uimirea!
Lumină din lumină cerescului cuprins
Luceşte-acum pe chipu-i, Îl-nalţă biruinţa.
Şi, lepădând pământul, îi lasă foc nestins
Pe calea mântuirii: nădejdea şi credinţa.
Cu moartea Sa, pe cruce murind nevinovat,
Ne-au dat El nouă pildă a mării jertfi de Sine,
Cu moartea Sa pe moarte călcând au înviat
Spre învierea vieţii în faptele de bine.
Cântaţi cu bucurie aceluia Ce-au scăpat
Pe om şi omenirea de moarte sufletească.
Îi Paştele! Viaţa! Hristos au înviat!
Iubire între oameni şi pace să domnească!

Învierea

Mihai Eminescu

Prin ziduri înnegrîte, prin izul umezelii,
Al morţii rece spirit se strecură-n tăcere;
Un singur glas îngână cuvintele de miere,
Închise în tratajul străvechii evanghelii.

C-un muc în mâni moşneagul cu barba ca zăpada,
Din cărţi cu file unse norodul îl învaţă
Că moartea e în luptă cu vecinica viaţă,
Că de trei zile-nvinge, cumplit muncindu-şi prada.

O muzică adâncă şi plină de blândeţe
Pătrunde tânguioasă puternicile bolţi:
„Pieirea, Doamne sfinte, căzu în orice colţ,
Înveninând pre însuşi izvorul de viaţe.

Nimica înainte-ţi e omul ca un fulg,
Ş-acest nimic îţi cere o rază mângâioasă,
În pâlcuri sunătoare de plânsete duioase
A noastre rugi, Părinte, organelor se smulg.”

Apoi din nou tăcere, cutremur şi sfială
Şi negrul întuneric se sperie de şoapte...
Douăsprezece pasuri răsună... miez de noapte...
Deodată-n negre ziduri lumina dă năvală.

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie...
Colo-n altar se uită şi preoţi şi popor,
Cum din mormânt răsare Christos învingător,
Iar inimile toate s-unesc în armonie:

„Cântări şi laude-nălţăm
Noi, Ţie Unuia,
Primindu-L cu psalme şi ramuri,
Plecaţi-vă, neamuri,
Cântând Aleluia!

Christos au înviat din morţi,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte!”

Pe cruce

Vasile Voiculescu

Iisus murea pe cruce. Sub arşita grozavă
Pălea curată-i frunte ce-o sângerase spinii
Pe stâncile Golgotei tot cerul Palestinei
Părea că varsă lavă.

Şi chiar în clipa morţii huliră cărturarii
Cu fiera oţelită îl adăpau străjerii...
Râdea cu hohot gloata cu spasmele durerii
Şi-l ocărau tâlharii.

Zdrobită, la picioare-i zăcea plângând Maria
Şi-adânc zburcea blestemul din inima-i de mamă
Alături Magdalena, în lunga ei maramă,
Ţipa văzândurgia.

Departate ucenicii priveau fără putere...
N-aveau decât să fugă în lumea cea pribeagă
Cu el se năruise nădejdea lor întreagă
Şi fără mângâiere.

Târziu, porni mulţimea în pâlcuri spre cetate
Pe drumurile-nguste cu lespezi pardosite
Trecură fariseii cu feţele smerite
Şi bărbile-argintate.

În căutarea adevărului (86). Lumina Învierii

„Lumina Învierii, direct de la Iisus, este cea mai mare bucurie din sufletele noastre. Ea ne purifică sufletele și ne face mai buni, mai iertători și mai iubitori”

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

An de an, de ziua Învierii, El ne dă lumină, ca să ne bucure sufletele și să ne aducă aminte că există viață după moarte. Aceasta ne este transmisă pe căi necunoscute nouă. De ce oare ne încredințăm nouă, creștinilor ortodocși și nu și celorlalți creștini?

Sigur are încredere, și are un plan măreț cu noi toți.

Lumina sfântă vine la timpul știut numai de El, Hristosul nostru, astfel că până la slujba de Înviere de la miezul nopții să ajungă și la noi, credincioșii români. De un timp Lumina ne vine de la Mormântul Sfânt, de la Ierusalim.

An de an în această noapte, fără de întuneric, Mireasa lui Hristos ne chiamă la fiecare Sfânt altar, ca la Mormântul Învierii, spre a primi Lumina lui Hristos ce îl luminează pe fiecare în parte.

„Veniți să primiți Lumină!”, suntem îndemnați, și o primim ca pe însuși Hristos, când ținând făclia în mână simțim că Dumnezeu a poposit în palma noastră, și privind la ea, să-L vedem pe însuși Hristos, al cărui chip este al fiecăruia dintre noi.

Să transformăm această lumină văzută în lumina nevăzută a sufletelor noastre, care să ne lumineze nu doar drumul în această viață, cât și cel din în viața viitoare. Să

oferim lumina aproapelui nostru împreună cu jertfa iubirii de aproapele. Nimănui cu nimic să nu-i fim datori, decât cu iubirea unuia față de celălalt.

Cercetătorii au arătat că lumina reprezintă, în esență, unirea dintre două caracteristici: undă (energie) și particulă (substanță). Nimic mai potrivit pentru a simboliza unirea umanității cu divinitatea, în Hristos Cel Înviat. Dar marea minune a Luminii Pascale este simbolizarea sfințirii firii umane, în și prin Hristos, posibilitate a transformării noastre din păcătoși în sfinți, fii ai lui Dumnezeu. Învierea este bucuria sufletului care nu e nici trecătoare, nici nedeplină. E bucuria prin excelență, pentru că este bucurie eternă și deplină. De aceea în noaptea Învierii nimeni nu ar trebui să fie trist. Nimeni nu ar trebui să plângă, căci toate motivele de întristare apar acum fără însemnătate față de biruirea morții.

Dar omul contemporan prețuiește mai mult „tinerețea fără bătrânețe” decât „viața fără de moarte”. Să mai observăm că în noaptea Învierii apar la invitația bisericii prin „veniți să luați lumină”, două mișcări: venirea lui Hristos și primirea noastră, adică Împlinirea noastră deci Întâlnirea. Primim, dacă venim. Devenim sfinți dacă primim a urma lui Hristos, căci El vine la cel ce Îl primește. Și primește pe oricine vine la El. Căci așa cum Hristos este Lumina lumii, tot așa ne dă putere, celor ce Îl urmăm spre a deveni la rândul-ne Lumina lumii, căci suntem Lumină din Lumină.

Va urma

POEME

Cezar IVĂNESCU (1941-2008)

Amintirea paradisului

*Când eram mai tânăr
și la trup curat,
Într-o noapte, floarea mea,
eu te-am visat.
Înflorai fără păcat,
într-un pom adevărat
Când eram mai tânăr
și la trup curat.
Nu știam că ești femeie, eu bărbat
Lângă tine cu sfială m-am culcat
Și dormind eu am visat; tu, visând,
ai lăcrimat
Când eram mai tânăr
și la trup curat
E pierdută noaptea aceea
de acum!
Carnea noastră, de-i mai știi
al ei parfum
Poamele ce-n pomi azi stau
gustul cărnii tale-l au
Și cad mâine toate, putrede,
pe drum.
Fă-l să fie, Doamne Sfinte,
numai om
Pe acel care ne-a ispitit sub pom
și când pomul flori va da,
fă să-i cadă carnea grea,
Cum cădea-va, după cântec,
mâna mea...*

Rosarium (Stella Maris)

*! mă rog ție, Sfântă Fecioară,
îmi sînt mie prea grea povară,
luminat de tine, strălucito,
poate un an-doi oi mai duce-o,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toți mi-i străină !*

*! mă rog ție sfîntă și sfîntă
trupușorul mi-l înmormîntă,
cu mînurile-ți de tămîie
osicioarele-mi le mîngîie,
luminat de tine, lumină,
ca să pot muri fără vină,
luminat de tine, lumină,
inima de toți mi-i străină !*

*! numai tu vezi ce nu se vede
numai tu crezi ce nu se crede,
numai tu-mi vezi inima moartă,
trupul care-abia o mai poartă,
luminat de tine, lumină,*

JEU D'AMOUR (Mândră-Mărie)

*! se reîntoarce și dragostea mea,
se reîntoarce la tine,
cum vine Sufletul ca Pasărea
și nu știi de unde-mi vine,
se reîntoarce și dragostea mea,
se reîntoarce la tine,
cum vine Sufletul ca Pasărea
și nu știi de unde-mi vine!*

*! Mândră-Mărie și Sântă Fecioa-
floare de Sântă Mărie,
cum vine Sufletul ca Pasărea
pe-o floare doar să se ție,
Mândră-Mărie și Sântă Fecioa-
floare de Sântă Mărie,
cum vine Sufletul ca Pasărea
pe-o floare doar să se ție!*

*! Pasăre care cu-arîpa ai scris
versul ce duce la Domnul,
spune-mi-l, spune-mi-l numai în vis,
spune-mi-l numai în somnul,
Pasăre care cu-arîpa ai scris
viersul ce duce la Domnul,
spune-mi-l, spune-mi-l numai în vis,
spune-mi-l numai în somnul !*

Turn

*!când m-am nascut, mama,
pe-o masa, întinsa,
cumplit suferea,
mama mea cea buna
pe-o masa;
dar pe cealalta
mama mea Moartea
goala, lungita, surâdea
atât de frumoasa
mama mea Moartea
surâdea
caci copilul ei ma nasteam
fara ca ea sa sufere!*

Rimaya

*în orașul acela bolnav
am iubit trei femei:
una e de-acum bătrână
și-i seamănă din ce în ce mai mult Morții,
una e lângă mine
amintindu-mi că și ea va muri
oficiază carnal
oculta prezență a Morții,
una a rămas în orașul acela bolnav
și plânge sângele meu dupa ea
căci n-o voi mai atinge
cum nu voi mai atinge tronul Morții:
o voi numi Rimaya
și-n numele ei voi pluti
ca un sicriu de nufăr
până ce ma va opri cu pieptul
o lebadă!*

FILOZOFIA MEA (XXIX)

Trezirea la viață

Anton GAGIU

Omul este legat indestructibil de natură, pentru că aici a văzut lumina zilei și tot aici a prins rădăcini și desigur, aici își va găsi veșnicia. De aceea trezirea la viață a naturii în fiecare primăvară este și trezirea sa la viață, adică în sinea sa se resuscitează. Nu este vorba de un proces voit, ci de unul involuntar, venit din interiorul său care are la bază două organe umane inima și creierul. Inima pentru că este cuprinsă de emoție și creierul pentru că o trăiește. Este lesne de înțeles că, în afara naturii omul nu înseamnă nimic, adică nu are valoare și nu pentru că este parte a conceptului biblic potrivit căruia „din pământ ești făcut și în pământ te vei duce”, adică acolo unde este izvorul real al naturii, ci pentru că din natură își asigură mijloacele necesare traiului. Este greu de înțeles această realitate? Se pare că da, din moment ce omul însuși de zeci de ani lucrează cu sârg să sufoce natura cu intervenția sa necontrolată și să vadă trezirea la viață din fiecare an ca un motiv de a interveni asupra ei și mai abitir pentru a o distruge „pas cu pas” cum ar spune cineva... neinspirat. De aceea trezirea la viață trebuie să aibă două semnificații, una prin care natura chiar se trezește la viață în mod normal, obișnuit, firesc, natural și o alta prin care omul trebuie mișcat, cutremurat la propriu, spre a se trezi el însuși la viață ca să-și oprească intervenția criminală asupra naturii și să nu-i mai scurteze viața cu fiecare zi ce trece. Oare se poate face acest lucru? Adică omul este în stare să se cenzureze și să-și oprească intervenția asupra naturii? Da, dar numai să vrea! Dincolo de voință e necesar să mai intervină, să acționeze încă un sentiment vital, dragostea față de natură, altfel peste câțiva zeci de ani (nu sute!) nu vom mai avea ce să iubim, și va trebui să trăim într-un imens deșert, dacă se va mai putea. Doamne! Îți dau lacrimile când vezi albiile unor râuri sugrumate de peturi sau resturi menajere, încât ai impresia că acolo sub ochii tăi cineva nevăzut a comis o crimă, iar râul acela se zbate să supraviețuiască. Uneori grupuri de tineri inimoși încearcă să ecologizeze cursul unor râuri, dar e prea puțin față de amploarea fenomenului și vorba aceea

„cu o floare nu se face primăvară”. Am asistat mulți dintre noi pasivi la exterminarea a sute de mii de hectare de pădure, adevărat aur verde pe care nu ni-l mai aduce nimeni înapoi, iar noi am rămas vitregiți de frumusețea acestora, întrucât unele creste după ce au fost „tunse” de copaci arată ca niște mastodonți gârboviți care se pregătesc să treacă spre somnul de veci. De zeci de ani acest dezastru e pus în cărucia autorităților fie ele locale sau centrale, dar vinovatul principal e OMUL, indiferent de unde vine, pentru că el ucide cu bună știință și o face doar pentru un pumn de arginți și astfel ignoră pericolul la care expune viitorul acestei țări. Iar OMUL comite aceste răutăți, care în fond sunt crime îndreptate împotriva mediului, din lipsă de educație, întrucât se conduce după principiul „carpe diem” (trăiește clipa), cât despre viitor, acesta nu-l mai interesează. Să ne întrebăm ce-i de făcut? E simplu răspunsul: fiecare dintre noi, dacă suntem responsabili sau conștienți că mediul este leagănul existenței noastre să devenim exemple pentru protecția acestuia. Și cum am putea face acest lucru? Efortul nu este deloc mare pentru că trebuie doar să ne punem mintea la muncă, s-o trezim la realitate, iar apoi brațele noastre să acționeze în consecință. Dincolo de această activitate însă mai există ceva, organe, autorități care să mențină vie prin intervenția lor activitatea de protecție a mediului. Dar acest lucru nu este îndeajuns ca să avem un mediu ambient curat, efortul cel mai mare trebuie dus cu cei care abia pășesc în viață, cu școlarii, apoi cu elevii de la toate nivelurile, în general cu tinerii pentru că ei vor fi beneficiarii de mâine ai mediului, prin educație. Ei trebuie să înțeleagă că resursele Pământului nu sunt infinite, că viața lui depinde de modul nostru de comportare în gestionarea a ceea ce ne oferă ca să trăim, că dacă-i distrugem sau îi epuizăm resursele ne consumăm posibilitățile noastre de existență, că dacă-l sugrumăm cu gunoarie îi distrugem energia de a genera mai departe resurse, care ne-ar putea asigura existența pe mai departe. Întrebarea care se pune este: vom fi în stare mâine, poimâine să-l păstrăm curat ca să ne mai bucurăm de EL sau noi înșine vom dispărea odată cu el? E o temă de reflecție pentru fiecare dintre noi și asta pe termen lung și nu este o treabă deloc de neluat în seamă pentru că este vorba de existența noastră.

POEME

Marin MOSCU

Cu steaua noastră-n dinți

Destinul a făcut așternut în inima
mea,
Deschide-i ușa ușor și vei primi o
stea,
Vom arde-n pojarul ei cu tente
albastre
Pe câmpul ascuns în privirile noastre.
Te-oi săruta pe-ascuns în pulbere de
flori,
Vom bea cafea amară din stele și
cicori
Când primăvara va veni mai scurtă
Sub crucea Bobotezei înfiptă într-o
turtă.

Mii de așteptări ne vor culege clipa
Destinul își va pune în inimă aripa
Și va zbura cu steaua noastră-n dinți
Cât mai profund în cerul părăsit de
sfîinți!

Sub aripi aprinse-n cruce

Sânii tăi cântă a stele,
Gura ta a albăstrele
Și frumoasă precum ești
Torni cenușă în povești,

Să ne fie dor de munți
Până-om fi stejari cărunți
Pe sub cerul de rugină
Unde visul e lumină.

Că în tot ce este dulce
Crește în iubire cruce
Și-n pacea-i dumnezeiască
Știe să ne ocrotească,

Să cânte sânii a stele
În rouă de micșunele
Din care sorb mierea dulce
Sub aripi aprinse-n cruce!

Fior

O prind în pragul înserării,
O pun în piept ca rugăciune.
Sirena n-a călcat pământul,
Închipuirea mea-i minune.

Cum să meargă fără picioare
Într-o iubire pământeană,
Unde sub stele și sub soare,
Și visul doarme, sub sprinceană.

Te las, Sirena mea, în lumea
Ce te-a scăldat în dor străin,
Gândește în profund genunea
Ce ne desparte în destin

Tu înotând în spuma mării,
Eu pe uscat să te ador
Și cine știe-n pragul serii
Să poarte-al visului fior?

De dragul tău

Au rămas mujicii în opinci,
Sapa de lemn o duc în spate,
Eu de dragul tău scriu poezii,
Te iubesc lumină de departe.

Am rămas același de-o vecie,
Bogații toți parvin din sărăcie,
Săracii duc mereu țara în spate,
Pentru tine eu scriu poezie.

Lumea toată mișcă precum valul
În marea fără margini, fără zare,
Tu ești lumina mea îndepărtată,
Te iubesc petala mea de soare.

Viața de rămâne-așa cum este,
Cu greutate, puține bucurii,
Eu te sărut pe-aripi imagine,
De dragul tău scriu mii de poezii.

Tablou pictat

Caii popii-n ape vii
Săgetează printre maluri
În tabloul ce-i pictat
În retina ta cu valuri.

Pescuiesc sirena nopții
Și-o dosesc în curcubeu
Unde stele cuibăresc
Merele și dorul meu.

Și la cumpăna fântânii
Luna lăcrimează mută,
Caii popii zboară-n jur
Speriind un pui de ciută

El în salt, revarsă-n ochi
Doar iubirea mult visată,
Eu am vrut să sângerezi,
Tu mi-ai spus răsând: odată!

Un sărut, un strâns la piept,
Contopirea pe vecie,
E-un tablou pictat în ochi,
Ochi superbi de poezie!

Aripi în statui de lut

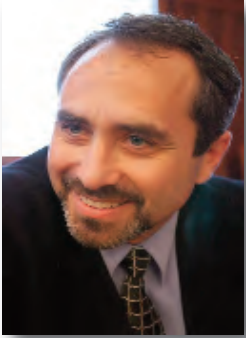
De când, de când te-am cunoscut,
Zborul crește în statui de lut,
Visuri neîmplinite cresc în șoapte,
Te așez în pagini lungi de carte.

Sunt și voi rămâne împietrit,
Cu veșnicii de tine sunt îndrăgostit
Și umbrele călcăiele-mi aprind,
De raza bucuriei sunt strivit.

Despre Eminescu și dictatura militară temporară¹

Dan GÎJU

Continuare din numărul trecut

- De ce împotriva dumneavoastră?

- Am evaluat situația și singura concluzie valabilă este aceea că multora le era teamă de eventualitatea ca eu să ajung în fruntea Uniunii Scriitorilor. Știind-mă cu toții un om necorupt, cinstit, onest până la capăt, probabil că s-au temut de urmările pe care le-ar avea investigația mea în ceea ce privește cei 15 ani de după revoluție de conducere a Uniunii. Pentru că eu am promis – și în discursul de la Conferința Națională a Scriitorilor! – că voi da curs unei anchete să vedem cine sunt vinovații care au făcut posibilă intrarea URSS în acest colaps financiar și administrativ. Faptul că eu am fost de bună credință, nu înseamnă că și adversarii mei au fost la fel. În primul rând, și asta este opinia și altor candidați, s-a declanșat o campanie de presă abjectă împotriva mea în acel moment, când, practic, erau două nume plauzibile în câștigarea alegerilor: Nicolae Manolescu și eu, în majoritatea cotidienele bucureștene și nu numai. Apoi, o desfășurarea a Conferinței Naționale a Scriitorilor pe care am divulgat-o ca nestatutară, deci, practic, dacă luăm statutul URSS după care noi funcționăm, nici în ziua de azi Nicolae Manolescu nu este statutar președintele Uniunii Scriitorilor, pentru că nu s-au respectat indicațiile din statut. Și în al treilea rând, și asta ține de dezamăgirea mea generală care privește și marea masă a românilor, de astăzi, dar și mica noastră celulă socială care este URSS: eu am luat listele votanților, pentru că la conferință trebuie să știți că au participat unu din patru scriitori, ca pe vremea lui Ceaușescu, numai că pe vremea lui Ceaușescu participa unu din doi. Calculați faptul că unu din patru înseamnă în primul rând că nu e o alegere democratică, deci prin reprezentanți. Un scriitor are o opinie, nu poate avea și opiniile celorlalți trei scriitori. Pe lângă acest fapt, 100 de votanți au lipsit, deci 100 de voturi au fost manipulate, adică au fost date altora și au votat dublu. Spuneam că m-am uitat pe listele de votanți și ceea ce vă spun acum ține de marea mea dezamăgire apropo de colegii mei și, mai ales, de cei mai tineri. Și pentru că suntem aici în prezența unui fost cenealist deal meu, de pe vremuri, Ion Iancu Vale, trebuie să vă spun

că pe lista de votanți, din cei 500 de scriitori care au fost prezenți în sală, peste 100 de scriitori, membri plini ai Uniunii, și cu drept de vot, proveneau din fostul meu ceneclu, deci oameni pe care eu i-am făcut scriitori. Și am judecat așa: ținând cont de numărul celor care au dorit să candideze din Asociația Scriitorilor de la Iași, ținând cont și de numărul mare al scriitorilor români de azi pe care eu i-am făcut scriitori, dom'le, aceștia în mod fatal or să mă voteze. Aflați că marile trădări au venit din partea acestor oameni! „Oameni”, cum spunea Marin Preda, maestrul meu pe vremuri, cărora le-am pus condeiul în mână. L-au votat pe Manolescu sperând nu știu ce. Aș putea da nume, dar nu vreau să dau. Acum, la foarte scurt timp după alegeri, dar după ce s-au exprimat în presă că au făcut o alegere matură, că ar fi fost un pericol mare dacă eu ajungeam președinte; mă rog, pericol probabil să descopăr hoții, care să fie pericolul, nu văd altul ținând cont de faptul că în campania electorală toți îmi spuneau să fiu mai puțin radical... Și le-am spus că dacă vor să fiu mai puțin radical, nu mai candidez. Pentru că nu pot să mă preschimb. Eu spun clar că vreau să însănătoșim Uniunea și asta nu se poate decât să încercăm să depistăm răul de la rădăcină. Altminteri, de ce mai candidam, ca să mă aflu în treabă? Acești discipoli ai mei, pe care eu i-am considerat votanții mei sută la sută, în mare parte m-au trădat. De ce vă spun asta cu inima deschisă? Pentru că unii mi-au spus-o în față. Pe unii i-am aflat eu, mergând până la un tânăr, Dan Mircea Cipariu, care, în ultima vreme, era secretarul meu de ceneclu; conduceam Ceneclul Uniunii Scriitorilor și el, ca secretar, făcea cronică, era omul meu ca să spun așa, pe care-l și prevedeam în noua organigramă a Uniunii, pe o funcție. Nu știu cea fost în mintea lor, dar cert este că, la foarte scurt timp după alegeri, diferența de voturi eu nu o pun decât pe seama furtului masiv, dar am avut și martori care au văzut oameni cu două voturi, firește, pe amândouă aflându-se Nicolae Manolescu... Dezamăgirea mea în ce privește colegii mei din uniune – eu mai sunt acum membru în Consiliu – dar situația face ca totuși la un moment dat să iau o hotărâre radicală. Cum e posibil ca o masă de votanți să aleagă între mine, care am venit cu un program cert – 100 de pagini redus la 5 pagini, că atâta era voie în ședința de consiliu, și adversarul meu care a venit și prima lui frază a fost: „Nu am nici un program!” Și lumea a aplaudat în sală, ca în Caragiale. Deci, eu spuneam tot ce trebuie să fac ca să salvez Uniunea, adversarul meu declară că nu are nici un program. Și tot așa a ținut-o, că nu știe ce să facă cu Uniunea, că o să gândească un an de zile, să mediteze la ce are de făcut. Aplauzele erau delirante. Deci, pe undeva, ca om rațional mi s-a părut că am

→ Continuare în pag. 10

Primele zile de arest...

Ion DULUGEAC

Zorii zilei însoțite de 10 noiembrie se anunțau cu temperaturi cu multe grade plus, fiind o vreme mult prea caldă pentru acea perioadă din an. Un stol mare de pescăruși, care păreau a pleca de pe apele Dâmboviței, trecea peste clădirea Arestului din strada George Georgescu, cum era numit acel loc mizer, sau vechiul Arest de pe strada Rahovei, cunoscut drept fostul sediu pentru cercetări penale, din vremea comuniștilor. Pe celălalt trotuar, se află Liceul „Mihai Eminescu”, populat la primele ore ale dimineții doar de femeile de serviciu, câte una pe fiecare palier, care trebăluiau de zor în clasele de la etajele superioare ale impozantei clădiri construite în stil brâncovenesc.

Din celulele insalubre cu dimensiuni de trei pe șase, cu șase paturi supraetajate, trei de fiecare parte a încăperii, cei încarcerati așteptau apelul de dimineață, care de regulă se făcea punctual la ora 7. Rareori era ușor decalat, dacă se întâmpla să fie vreo ședință a polițiștilor din Arestul Central, cum era cunoscut locul în lumea hoților.

În interiorul celulei mizere, cu numărul 4, se aflau șase oameni, toți așteptând transferul la pușcăriile bucureștene, fie la... Jilava sau la... Rahova, pentru a intra conform uzanțelor, în carantină.

Ioan Brâncoveanu, căruia i se făcuseră formele încă din 4 noiembrie la Poliția Capitalei, unde singur s-a predat imediat pentru a fi încarcerat, a fost transferat chiar în acea zi la Arestul din Calea Rahova. În cursul zilelor următoare, i s-au luat amprente, prin metoda clasică, prin amprentarea cu tuș special, dar și amprentarea citită cu un aparat digital, de ultimă generație. Miercuri era desemnată ziua de transfer către penitenciar, astfel că bărbatul aștepta curios să vadă când urma să fie mutat la... Jilava, unde știa că o să petreacă următorii patru ani în detenție.

Trezit cu noaptea în cap, Ioan a mers la toaletă înaintea celor cinci colegi de celulă, apoi cum făcea și acasă, s-a spălat, bărbierit și evident s-a parfumat, după care și-a tras pe el un trening al echipei naționale de fotbal a României. În jurul orei 6, s-au trezit și colegii săi de arest: țiganul din Mangalia, pe nume Mannix, turcul din Dobroești, precum și cei care stăteau față în față la patul de jos, sau patul unu, cum era numit acel loc, în limbajul specific al Arestului.

Ioan și un tânăr din Baia Mare erau la patul doi, iar la patul trei stătea un anume Ancuța Fabian, un tânăr de 21 de ani, adus din Spania, de la pușcăria Picassent din

Valencia, unde stătuse vreme de cinci luni, pentru furt prin efracție, infracțiunea fiind săvârșită în anul 2008.

În partea opusă a fost adus, în seara de luni pe la ora 18, un țigan de 28 de ani, luat de pe stradă, fără haine de schimb, dar și fără bani, acuzat fiind de trafic și consum de droguri.

În ziua următoare la 6 dimineață, toți cei șase locatari ai celulei mici și insalubre erau treji, fiecare trebăluind câte ceva, unii aranjându-și hainele, alții pregătind câte ceva de mâncare.

Toți cei șase deținuți prezenți la apelul ținut de regulă la ora 7 erau așezați lângă pat, cu excepția lui Leo, care stătea în pat, fiind supraponderal. Avea peste 140 de kilograme, și se deplasa cu mare dificultate, iar la urcare se chinuia câte un sfert de ceas.

În fiecare dimineață – turcul – cum îi spunea Ioan, poreclă adoptată și de ceilalți colegi de arest, era cuprins permanent de foame, deoarece când îl vedeai, înfuleca... ceva. Pe numele adevărat Hassam Sandehan, bărbatul era căsătorit cu o româncă, Maria din Dobroești, având un băiat.

– Ce faci, măi, turcule, iar bagi în maț? Întreabă țiganul Mannix pe un ton miștocar, deoarece îl observase cotrobăind prin sacoșele cu mâncare, în treburile sale... matinale.

– Da, vreau să mănânci ceva la mine. Eu estem bătrân, nu estem ca voi, tineret.

Turcul Hassam fiind un tip rotofei și destul de scund, avea capul mare, cu părul rar, față turtită și de-o paloare evidentă, cu pete maronii în zona ochilor destul de spălăciți. Scund, avea gâtul gros, iar mâinile lungi se terminau cu palmele ca niște lopoți ce-i cădeau până către genunchi.

Mannix Păduraru era cel mai vechi în celulă, adus pentru un proces la București de la Penitenciarul Poarta Albă, unde fusese arestat fiind domiciliat în Mangalia. Condamnat pentru proxenetism, a fost adus la București, în urmă cu peste 30 de zile, pentru cercetări în alt dosar unde era acuzat de atac în bandă, în folosul unui cunoscut interlop de pe litoral, Beiu Muraru. Interlopul constănțean era un personaj pe care bietul Mannix îl proslăvea zilnic, spunând atât celor din celulă cât și gaborilor, că el este omul de încredere al interlopului de pe Litoral.

– Mannix, cum ai dormit în noaptea asta? Întreabă elegant Ioan pe cel care se dădea mare șmecheraș, printre cei din arest.

– Bine, șefule, bine, dar m-am săturat de când mă „ține” ăștia pe aici, dar... sunt bine. Mi-a zis că-mi dau al doilea mandat pentru proxenetism, că în primul pentru atac în bandă nu au probe cu mine, astfel că mă ține aici... cam degeaba.

– De ce te mai țin aici? Întreabă curios noul său coleg de celulă.

– De gabori tâmpiți, luale-aș familiile în pulă! Răspunde supărat țiganul. Venisem cu numai trei zile din Olanda, înainte de a mă aresta pentru o faptă de scandal cu violență. Am lăsat nevasta acolo cu fetele și am venit la București... că aici este procesul.

Mannix fiind desbrăcat până-n brâu, cu o pereche de

pantaloni bleumarin pe el, părea destul de iritat de nedreptățile la care, spunea el, este supus. Cu mișcări calme și dese, își dădea părul negru ca pana corbului peste cap, cu un pieptene de os maro, în vreme ce în ochii care păreau cenușii, încă umflați de somn, se citea o răutate înăscută.

— Dar zici că ai o fată, nu mai multe?! Întrebă Ioan curios.

— Da, eu am o fetiță cu țiganca asta, care este născută la Botoșani. Dar țiganca are și ea trei fete la produs, în Olanda, că acolo este legală prostituția, nea Ioane!

— Am înțeles, prietene! zice calm partenerul său de dialog.

— Iar jigodia asta de milițian, care este arestat pentru albirea dosarelor lui Beiu Muraru, m-a arestat cu mascații a doua zi, băga-mi-aș pula în mă-sa... de gabor împuțit.

— Acum este și el... aici?

— Da, bre, e cu Beiu Muraru în cameră, iar la instanță au fost legați cu cătușe amândoi, moment în care i-am dat javrei un cot în coaste la plecare, fără să observe mascații.

— Nu a cârâit nimic? Întrebă curios Ioan, așezându-se pe pat.

— Ce morții mă-sii să cârâie, că tremura tot, era căcat pe el. Păi, nu știe cine sunt eu la Mangalia, crezi că-mi scapă mie din mâini! spune cu un teribil dispreț în glas, în vreme ce-și potrivea cu dosul palmei părul negru căzut pe frunte.

— Vezi că poți fi acuzat pentru ofensă adusă autorității, dragul meu.

— Ce morții mă-sii ofensă, când e arestat ca și mine, măi nea Ioane!

— Băi, turcule, vezi, frate, cu pâinea aia! Suntem și noi aici, nu ești tu singur, măi ghiaurule!

— Da, dragă, știe la mine. Eu păstrez la tine Mannix, eu știi că eu țin la tini pâinii, da?

— Domnul Ioan, aveți cumva puțin zahăr să fac un ness? Întrebă Fabian, puștiul din Turnu-Severin, adus cu o zi înainte din Spania.

— Da, Fabi, vezi în punga cu galben, ia cât ai nevoie, te rog! îi spune cu căldură Ioan.

— Mulțumesc frumos, răspunse tânărul și luă două plicuri cu zahăr.

Va urma

→ Continuare din pag. 8

șanse... După aceea, cum bine știți, au început scandalurile în presă cu Paul Goma, în orice caz, uniunea este acum dezbinată, divizată pe baza unor scandaluri dintre scriitori. Eu am participat la o singură ședință de consiliu, atunci, după alegeri, am spus că nu vreau să iau parte la această butaforie, că totul e nestatutar și ilegal, și de atunci, nu am mai participat. Ședințele următoare care au avut loc, au însemnat tot atâtea scandaluri iar acum, ca să vedeți situație de cât te poți baza pe un personaj care, mă rog, a gafat imens de la revoluție încoace, de la 1 ianuarie 2006, domnul Nicolae Manolescu este ambasadorul României la UNESCO. Orice om din structurile acestea, din Ministerul de Externe, vă poate spune că el știa demult acest lucru. Că nu s-a luat o hotărâre peste noapte. Ești selectat din timp, ești anunțat și așa mai departe. Deci, pentru mine este foarte clar că domnul n Manolescu știa că va părăsi Uniunea Scriitorilor și că o va lăsa, cum nici nu este statutar, de altfel, nici legal să se întâmple așa, că o va lăsa, deci, să fie condusă de domnul Varujan Vosganian, vicepreședinte care nu este ales de Conferința Scriitorilor, este propus de el ca înlocuitor al lui și Consiliul l-a votat. Până la urmă, Uniunea va ajunge să fie condusă de un om votat de 80 de scriitori și nu de 2500, câți membri are. Or, asta nu mai e democrație, este un truc. Eu nu am nimic personal cu domnul Varujan Vosganian, dar este, de asemenea, un personaj. Ocupat. În Parlament. Se pare că este și europarlamentar... Cât timp va mai avea el la dispoziție ca să se ocupe și de treburile Uniunii? Este foarte clar că Uniunea va fi o instituție părăsită, fără a mai avea în fruntea ei o personalitate puternică, care să poată trata cu autoritățile, cu instituțiile statului român... În orice caz, este deja o

instituție de care nu se va mai ocupa nimeni. Pentru că Manolescu așa vrea să facă, să fie ambasador al României la UNESCO și să conducă Uniunea de la Paris. E destul de greu! l-a fost destul de greu să o conducă și de aici, din țară, după câte scandaluri s-au ivit. Acum, în Uniune, sunt mai multe tendințe. Firește, ori alegeri anticipate, Uniunea și așa stă foarte prost financiar. Va fi o jale. În orice caz, după ce a debutat declarând că nu va candida la USR, își încheie mandatul domnul Manolescu, plecând ambasador la UNESCO.

— **Dumneavoastră ați mai candida?**

— Nu dacă aș mai candida. Eu îmi pun serios problema dacă să rămân în USR. Dacă nu ar trebui din nou, dacă mai am puterea, firește, și inima, să reînființez Societatea Scriitorilor Români, care există în fond, cum am înființat-o în 1990, și aș putea-o reactualiza, și atunci s-ar întâmpla și la noi cum s-a întâmplat și în alte țări din fostul lagăr socialist, în Iugoslavia, în speță, ruperea Uniunii în mai multe organizații. Dar vă spun sincer: nu știu dacă voi mai avea inima să fac acest lucru. Pentru că am trăit o dezamăgire profundă apropo de colegii mei, apropo de relația asta care îmi face și mie destul rău pe ideea că din nu știu câți discipoli de-ai mei pe care i-am făcut scriitori — și mă mândresc că i-am impus în literatura română —, în ultimă instanță mă rulează ca pe un nimeni și îl votează pe unul care nici nu mai scrie, ca să zici că așteaptă un elogiu din partea lui, dintr-un prestigiu pe care nu știu cum de și-l mai menține. În ochii mei nu-și mai menține acest prestigiu. În orice caz, ca să închei foarte cinstit și foarte tranșant, cred că chiar dacă nu-mi voi da demisia din Uniunea Scriitorilor, o să fac pasul înapoi și o să-mi văd mai mult de treburile mele de scriitor și de editor, o să-mi iau distanța necesară față de această instituție pe care, vorbesc sincer, nu o mai văd funcționând cum trebuie de acum încolo.

PLECĂCIUNE ÎN FAȚA MARILOR MISTERE ALE VIEȚII

Elena BUICĂ

În semeția sa, omul, uitându-se în jur și până unde poate bate privirea și imaginația, crede că este stăpânul incontestabil al acestei lumi în care trăiește. Până la un punct e îndreptățit. Omul este singura ființă creatoare de idei, concepte, obiecte de artă și invenții. Cu toate acestea, nu de puține ori trebuie să facă plecaciuni, atât în fața misterelor care ne înconjoară, precum și în cele ale marelui și minusculului univers. Un loc important îl ocupă, cu precădere, omul, cea mai mare taină. Putem numi misterele oricum, taină, secret, enigmă, necunoscut, neînțeles, dar ele există, sunt la tot pasul. În tăcerile din noi se aude uneori un glas care te întreabă „cum poți afla chiar negânditul și inexistentul”? Aceste frământări ale gândurilor noastre trosnesc din încheieturi în căutarea unor răspunsuri. Nu am apărut întâmplător pe acest pământ și nu putem sta nepăsători la fenomenele ce ne înconjoară. Așa se face că, în hârjoneala ideilor din mintea noastră, uneori se naște ceva neașteptat. Îmi vine în minte un moment amuzant. Unui grup de copii i s-a spus să adreseze o întrebare lui Dumnezeu. Un copil a întrebat: „Doamne, când ai făcut girafa, ai greșit că i-ai făcut gâtul atât de lung sau așa ai vrut Tu?” Gustăm cu plăcere savoarea acestui univers de cercetare a nepătrunsului. Cu cât mintea și sufletele sunt mai evaluate, cu atât gustul misterelor e mai profund.

Dumnezeu nu ne-a făcut pe toți la fel. Unii nu cred că există miracole, că poți visa cu ochii deschiși. Aceștia consideră că miracolele sunt coincidențe, abilități, talente. Dar să nu uităm că în viața fiecărui om au existat câteva miracole care au contrazis mintea rațională. De curând am trăit un astfel de miracol. Cățelușa noastră, Alice, a fost dusă la culcare. La un moment dat, am simțit că mă învăluie un fel de curent. Am tresărit simțind prezența cățelușei. Am notat pe o hârtie când s-a petrecut acest moment: 5.09. După un sfert de oră am sunat-o pe nepoata mea să întreb de soarta cățelușei. „Își doarme somnul de

veci”, mi-a răspuns plângând. „Cât era ceasul când ne-a părăsit?” am întrebat-o eu. „Stai să mă duc la aparatul care a înregistrat. Stă scris 5.09”. M-am cutremurat. Oricât ar nega unii misterele, nu e om să nu fie fascinat și frământat de ele și după ce le-a intuit, să nu simtă o emoție specială în diferite feluri. Misterele ne fac viața mai colorată, mai interesantă. Omul din naștere este o ființă generatoare de probleme, inspirație și misterele dau aripi fanteziei, pun creierul la lucru, inspiră creatorii. Ne punem întrebări din fragedă pruncie și până la finalul vieții. Mulți oameni simt că suntem înconjurați de nenumărate surse generatoare de probleme și inspirație. Unele mistere sunt atât de aproape de noi, încât, de multe ori, avem părerea că ele nu există sau le privim ca pe ceva cunoscut, obișnuit, banal chiar, așa cum este apa, în timp ce alte aspecte ale vieții noastre ne trimit gândurile până în zărilor neliniștitelor nemărginiri.

Reflectând la acest exemplu din imediata noastră apropiere, apa, prima impresie este cea a unui element banal, cât se poate de simplu, fără miros, gust și culoare. Apa ne e la îndemână în diverse forme, mai mult chiar în noi cam 70%, iar pe suprafața Pământului acoperă 71%. Apa este simbolul planetei Pământ, planeta albastră, așa cum am văzut-o din sateliții artificiali. Suntem planeta vie. Dacă apa ar dispărea, cu ea dispăre și viața. Nu există una fără alta. Ambele sunt fețe ale aceleiași existențe continue. Cu toate acestea, cât din tainele ei cunoaștem, deși mintea noastră mustește de idei? Un lucru pare cert: există la fel de multă apă pe Pământ astăzi ca și la începuturi, când lumea s-a format, cu nici o picătură mai mult sau mai puțin. Tainele există, sunt reale și trebuie să facem plecaciune în fața marilor mistere ale vieții noastre.

Printre cercetătorii care fac eforturi să pătrundă misterele apei, în ultimele decenii, se numără și japonezul, Masaru Emoto. Prin experiențele sale, susține că a constatat că gândurile, cuvintele și muzica afectează structura moleculară a apei. După ce a înghețat picături de apă, le-a examinat la microscop. A scris câte un cuvânt pe câte o foaie de hârtie pe care le-a lipit pe câte un recipient cu apă și le-a lăsat peste noapte. La examinare a descoperit că, pe recipientul pe care a fost lipit cuvântul „Mulțumesc” sau „Dragoste”, cristalele de apă erau foarte frumoase și aveau forme armonioase, pe când pe cele pe care era scris „Îmi faci greață”, „O să te omor” apărea o formă total lipsită de armonie și întunecoasă. Sunt și păreri opuse, dar, dacă rezultatul acestor experiențe este real, este dovada că universul ne urmărește, că există

→ Continuare în pag. 13

INTERVIU CU BAKI YMERI, SCRITOR, POET ȘI TRADUCĂTOR ALBANEZ

George ROCA

George ROCA: Baki Ymeri, un nume de rezonanță în literatura română contemporană și nu numai! Câteva cuvinte despre dumneavoastră. Când și de ce v-ați stabilit în România?

Baki YMERI: Am venit în Patria Mamei mele în Ianuarie 1971. De atunci am revenit de câteva ori, iar în anul 1990 m-am stabilit în București - capitala mondială a inspirației poetice!

George ROCA: Ce va atras cel mai mult spre „România literară”? Primi pași pe care i-ați făcut pe acest tarâm...

Baki YMERI: M-au atras frumoasele române și literatura frumoasă, mai ales poezia. Primii pași spre universul literar românesc a fost tot în 1971.

George ROCA: Sunteți un talentat traducător albanezo-român și viceversa. Deținător al Premiului „Balcanica” pentru traduceri (Brăila, 2010). Ați tradus până în prezent peste 100 de scriitori/poeți români în limba albaneză. Cum a fost posibil o asemenea muncă „titanică”, ce v-a determinat?

Baki YMERI: Această muncă „titanică” literară, a fost binevenită, frumoasă și extraordinară. Prima întâlnire literară a fost cea metaforică și imaginară cu marele Eminescu și poemele domniei sale. L-am admirat și l-am tradus în limba albaneză, despre care titanul literaturii române spunea: „Eu cred că albaneza ar fi cea mai flexibilă limbă din lume.”

George ROCA: Veșnic motivat de o voință extraordinară în a face sacrificii pentru afirmarea valorilor naționale ale albanezilor și românilor, ați primit recunoștința celor pe care i-ați promovat în scris? Dar a forurilor de specialitate din aceste două țări?

Baki YMERI: Forurile de specialitate din aceste două țări m-au onorat cu câteva premii, mai ales Ambasada Albaniei din România...

George ROCA: Ați putea să nominalizați/descrieți câțiva autori pe care i-ați promovat?

Baki YMERI: Mihai Eminescu, Veronica Micle, Marin Sorescu, Eugen Barbu, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Nicolae Dan Fruntelată, Nicolae Bălașa, Beatrice Silvia

Sorescu, Mircea Scarlat, Camelia Radulian, Mihai Prepeliță, Emilia Șulea, Marin Codreanu, Mariana Grigore, George Roca, Marius Chelaru, Mirela Cocheci, Corneliu Zeana, Doina Cetea, Elena Decu și mulți alții.

George ROCA: Regretatul poet Marin Sorescu spunea că vă consideră „un foarte bun român după mamă (Aurelia Graur n.n.) și un foarte bun albanez după tată (Aivaz Voca n.n.)” Care este „povestea” etnicității dumneavoastră?

Baki YMERI: România este patria mamei mele. O poveste frumoasă și extravagantă.

George ROCA: Victor Marin Basarab - profesor, prozator și ziarist – spunea: „Baki Ymeri este poetul care stârnește ninsoarea în limba română. El reface un drum întreg, numai ca să dea o definiție versului său în alb(aneză), care albește mirarea limbii române...”. La ce se referea domnia sa?

Baki YMERI: S-a stins prea devreme marele Victor Marin Basarab. Era ziarist la cotidianul „Curentul” unde era enorm de respectat... Mergeam deseori la biroul domniei sale, sau la dânsul acasă. Îl admiram! Serveam câte o sticlută de votcă și discutam multă... literatură.

George ROCA: Ați absolvit Facultatea de Filozofie a Universității din Prishtina (Limba și literatura albaneză). Ați urmat cursuri de specializare ale limbii române, la universitățile din Viena și București... Sunteți doctorand al Universității din București. Membru al Uniunii scriitorilor din România. Ați fost nominalizat „Omul anului 2001” de către Institutul Biografic American...

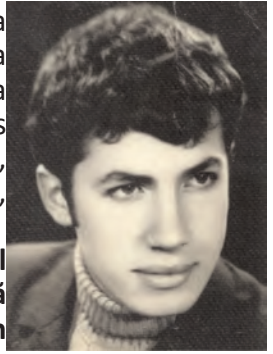
Baki YMERI: Corect! Pe parcursul timpului am avut parte de multe bucurii și recompense. Studiile m-au ajutat să mă împlinesc și să mă realizez în domenii precum literatura, filozofia și comunicarea interlinguală. Premiile le-am socotit precum un panaceu al sufletului... o integrare în rândul celor care produc valori...

George ROCA: Sunteți redactor-șef al revistei „Albanezul” (Shqiptari). Care sunt obiectivele acestei publicații?

Baki YMERI: Afirmarea valorilor culturale și spirituale ale românilor și albanezilor. Revista a apărut în anul 1887, fondatorul ei fiind din anul 1888, Nicolae Nacio (Nikolla Naço).

George ROCA: Faceți parte dintr-un „univers literar” extins în mai multe țări, limbi și culturi... Ce vă determină să le studiați și promovați? Care sunt asemănările și diferențierile dintre acestea?

Baki YMERI: Albanezii nu ne sunt rude ci frați din același sânge. Numeroase similitudini din toate

punctele de vedere... În rest, înțelegere, pace, prietenie și iubire.

George ROCA: Se zice că sunteți cunosător a mai multor limbi. Care sunt acestea și de care v-ați îndrăgostit cel mai mult? Care din aceste limbi v-au influențat cel mai mult în scrieri?

Baki YMERI: Albaneza (limba paternă), română (limba maternă)! Apoi, macedoneana, aromâna, sârbocroata, germana, slovena ș.a.

George ROCA: Cine sunt „Dardania” și „Kaltrina”?

Baki YMERI: „Dardania” este actuala Kosovo, iar „Kaltrina” este primul meu volum de poeme apărut bilingv în urmă cu 25 de ani.

George ROCA: Pe plan politic și social sunteți un luptător pentru drepturile românilor din Valea Timocului, a aromânilor din Balcani și a albanezilor din

Kosovo, fapt pentru care ați avut deseori repercusiuni din partea unor autorități – precum cele comuniste iugoslave - care v-au persecutat și v-au creat multe probleme...

Baki YMERI: Autoritățile comuniste iugoslave m-au condamnat la 6 ani de închisoare severă în temnița Idrizova din împrejurimile orașului Scopie (Macedonia), din care am fost eliberat după 4 ani de „pușcărie”. Motivul? Uneltire împotriva statului și orânduirii socialiste!

George ROCA: În încheiere aș dori să ne dezvoltăm proiecte de viitor aveți?

Baki YMERI: Câteva proiecte literare, precum „Kosova literară” în limba română, „România literară” în limba albaneză ș.a.

→ Continuare din pag. 11

ceva sau cineva în univers care ne supraveghează. Astfel spus, se întrezărește existența Marelui Creator.

Unele mistere frământă lumea azi ca și la începuturile ei, despre cum arată sfârșitul călătoriei noastre pe această lume și ce ne așteaptă dincolo de granița vieții. Niciun răspuns nu ne scutește de cutremurătoarea neliniște a nepătrunsului. Astfel, această enigmă despre moarte devine, este în esență, un manifest pentru o viață trăită din plin, clipă de clipă, cu mai multă bucurie, evitând răutățile. Studiile cercetătorilor despre ființa umană au adus multă lumină în sfera misterelor. Ele au ajutat ca moartea să fie privită dintr-o perspectivă mai blândă, fără teamă de necunoscut, iar vieții să-i înțeleagă importanța trăind-o din plin, cu mai multă bucurie și mai puține regrete. Viața fiind plină de mister și de suspans, dar mai ales de situații imprevizibile și întortocheate, psihicul uman devine și el un univers complex, creator de imagini și realități, seif de emoții și amintiri.

Din cercetările făcute de-a lungul timpului, s-a ajuns la concluzia certă că viața omului este remodelată după cum gândește, iar valorile ei sunt continuu reevaluate. S-a făcut dovada că procesele din mintea fiecărui om atrag ceea ce i se întâmplă. Nu numai marii filosofi și cercetători au observat de-a lungul timpului puterea gândului, ci și omul simplu, de la coarnele plugului, că viața și-o trăiești așa cum o gândești, exprimate concis în ziceri populare de tipul: „cum îți așterni, așa dormi”. Devii ceea ce gândești în majoritatea timpului, dar și atragi lucrurile la care te gândești cel mai mult, cobești, cum se spune în popor, gândurile devin fapte și lucruri. Dacă îți tot spui iarăși și iarăși și simți asta cu toată ființa ta, acestea sunt semne pe care le transmiți în univers, atunci de asta vei avea parte mereu, legea atracției răspunde la acel gând aducându-ți lucruri care îi corespund.

Dogma creștină consideră inaccesibil rațiunii omenești tot ce aparține misterului. Acest aspect a creat multe întrebări subtile, multe necunoscute care ne pot deruta. E posibil să rămână cu înțelesuri mai adânci doar cei cu sufletele mai evolute, lăsând deoparte pe cei care nu pot pătrunde în adâncul acestor meditații.

Legea atracției răspunde gândului nostru. Întotdeauna, indiferent dacă am crede în aceste dogme, dacă o înțelegem sau nu, ea funcționează infailibil. Stăruind cu mare intensitate aceleași și aceleași gânduri, emitem acea frecvență în mod constant. Gândurile emit acel semnal electromagnetic care îndreaptă către noi ceea ce le seamănă. Ajungând la finalul acestor rânduri, nu știu cât ecou vor avea, gândesc că, într-o lume care creează tot mai multe paradoxuri existențiale, e greu ca miracolul să devină o șansă a restaurării omului modern și contemporan pe axa spiritualității, așa cum își amintesc acum seniorii că a fost posibil cu câteva decenii în urmă. Dar, oricât de greu ar fi, sper că binele va învinge. Cred că acest subiect are un plus de înțeles pentru cei aflați aproape de finalul drumului vieții pământene, având în vedere înțelepciunea senectuții, dar și pentru cei mai tineri, care, înzestrați cu înțelepciunea seniorală, să-i vorbească sinelui propriu îmbogățindu-și zestrea de suflet și pe cea a minții. Ce știm sigur este că fără mistere viața noastră ar fi searbădă. Prezența misterului este ceea ce dă aripi și inspirație minților cercetătoare scoțând la lumină surprize uluitoare. Prin taina misterelor cu dimensiuni nebănuite, se trezesc în om dimensiuni neașteptate ce fac ca viața să devină cu adevărat interesantă.

Incontestabil, miracolele sunt un prețios dar mai ales atunci când reușim pătrunderea în adâncul lor secret, râvnit cu atâta ardoare.

TVDOR ARGHEZI

Ion Nae THEODORESCU
(1880-1967)

A semnat: Ion Theo - prescurtare a numelui adevărat; Lara Teobald; iar din 1898, semnează ARGHEZI (de la Argeșis, numele străvechi al râului Argeș).

Lucia-Elena LOCUSTEANU

Continuare din numărul trecut

În accepțiunea lui Arghezi, poezia e și „DUMNEZEU DE PIATRĂ,/ HOTAR ÎNALT, CU DOUĂ LUMI ÎN POALE,/ PĂZIND ÎN PISCUL DATORIEI TALE”, versuri ce transmit ideea înălțării prin artă, dar transpun poetic cele DOUĂ „UNIVERSURI”: „REALITATEA” ce devine sursă de inspirație și „CREAȚIA-POEZIA”, rezultat al harului și al responsabilității față de cuvânt a creatorului. „TESTAMENT” e poezia în care anticipă și estetica urâtului, materializată în ciclul „FLORI DE MUCEGAI”.

„FLORI DE MUCEGAI”, simbol al poeziei moderne, ce aduce în maniera unui trist și crud realism lumea periferiei sociale, are ca punct de plecare pe BAUDELAIRE cu „FLORILE RĂULUI”, fără a-i împărtăși cartezianismul acestuia, căruia ARGHEZI îi opune reacția unui „organism sui – generis”, după opinia criticului Nicolae Balotă.

Poezia argheziană are noutatea și originalitatea ei, încadrându-se în poezia modernistă, atât prin tematica abordată a infernului închisorii, cât și prin sintaxa dezarticulată și prin reforma limbajului dur cu semnificații neobișnuite. Stil e concentrat, cuvântul e riguros și are o mare forță de plasticizare. Alături expresiilor diafane pe cele aspre, dure, încât, deși expresia e uneori vulgară, violentă, are/ capătă valoare estetică.

Nouă în literatura română e lumea prezentă în volumul „FLORI DE MUCEGAI” – lumea de la periferia societății, o lume a mocirlei, a declassaților abrutizați de instincte și pasiuni brutale, conturând figuri reprezentative ca: *baba gazdă de hoți, dezertorul*, dar și frumuseți fizice rare ca *țigancă florăreasă*, subliniind și o anumită suavitate sufletească, în poezii ca: „TINCA”, „RADA”, „ION ION”, „SFÂNTUL”. Predomină lumea

închisorii, reflectată în poezii atât lirice, cât și epice sau dramatice, ilustrând scene din *viața de temniță* ca „CINA”, „PUI DE GĂI”, „UCIGĂ-L TOACA”, sau înregistrarea deținuților în „DIMINEAȚA”, „MORTII”. Sunt emise și judecăți de valoare asupra condiției umane, asupra societății în: „CEASUL DE APOI”, „SERENADA”.

Ciclul „FLORI DE MUCEGAI” e prefațat de arta poetică cu același titlu, în care, ca și la EMINESCU, poeziile sunt „FLORI”, dar „FLORI DE MUCEGAI”. Poeziile sunt „flori de mucegai”, pe care Poetul le-a „scris cu unghia pe tencuială/ Pe un perete de firidă goală/ Pe întuneric, în singurătate”, sunt poezii care aduc o nouă modalitate estetică – estetica urâtului, prefigurată încă din „TESTAMENT”: „Din bube, mucegaiuri și noroi/ Iscat-am frumuseți și prețuri noi.” POEZIA cere muncă istovitoare, motiv al jertfei creatoare, muncă de găsire și cizelare, cum ar spune criticul Titu Maiorescu, de „sensibilizare a cuvântului”: „Pâinea ce nutrește trudă și trudește visătorii”, în „CALIGULA”, dar și în „TESTAMENT”: „Prin râpi și gropi adânci/ Suite de bătrânii mei pe brânci”; „Bătrânii-au adunat, printre plăvani,/ Sudoarea muncii sutelor de ani.” - versuri ce metaforic fac trimitere și la faptul că poezia/ arta, în genere, e și un proces de continuitate, că înțelepții înaintași au căutat, prin efort, calea cea dreaptă în permanenta confruntare cu acel cântec de sirenă al multitudinilor de curente literare/ culturale ale epocii.

Condiția vitregă a Poetului se aseamănă cu cea din lirica eminesciană, blagiană, și nu numai: „Cine-a scris, în ce odaie, fără pat și fără foc,/ Imnul acesta de izbândă, de iubire, de durere?” – „CALIGULA”, pentru că POETUL/ CREATORUL de frumos e ROB al CUVÂNTULUI: „ROBUL a scris-o, Domnul o citește,” – subliniind și latura educativă, dar și de delectare a creației: receptarea ei reprezentând înnobilitate, deoarece Poezia/ Creația „e hrisovul vostru cel dintâi,/ AL ROBILOR cu saricile pline” – „TESTAMENT”

Din versurile argheziene desprindem și ideea că opera sa va străbate veșnicia: „Cântecul, lumina, taina, unda, -ntinsurile - albastre/ Noi le ținem, noi le strângem, cei căzniți, urâți și goi/ Temeliile veciei orice-ați face-s ale noastre,/ Voi, întoarceți-vă veseli și slăviți, într-un noroi.” – „CALIGULA”.

Credința poetului în veșnicia artei e prezentă și în „PSALMI”** – poezii filozofico-religioase, ce reprezintă zbaterea poetului între credință și tăgadă: „Pentru credință și pentru tăgadă,/ Te caut dârz și fără de folos.” Până la Arghezi, au mai scris PSALMI și Eminescu, Macedonski, Goga, Blaga. Pentru Arghezi, PSALMUL este o compunere poetico – biblică, căreia poetul îi dă

multiple conotații filozofico-religioase și nu numai dacă ne gândim că „PSALMUL DE TAINĂ” este o poezie erotică, iar multe alte poezii ar putea fi încadrate în acest ciclu.

Între 1927 – când, la 47 de ani, publică primul său volum de versuri – și 1967, când moare, Arghezi scrie 18 PSALMI, dintre care 9, în primul volum – „CUVINTE POTRIVITE” – 1927, ar putea fi încadrați într-un ciclu; și câte un psalm în volumele: „ALTE CUVINTE POTRIVITE” – 1947; „POEME NOI” – 1963; „SILABE” – 1965; „FRUNZE” – 1967; „NOAPTE” – 1967; „FRUNZE TARI” – 1968. Trei dintre PSALMI au

titluri ca: „PSALMUL MUT”, „PSALMUL DE TINEREȚE” și „PSALMUL DE TAINĂ”. Ca sursă de plecare, folosește cei 181 Psalmi cuprinși în „PSALTIREA” lui DAVID, dar și resursele creației populare, refăcând drama creatorului însetat de absolut, zbaterea lui între credință și tăgadă. Arghezi, ca Psalmist, apare în mai multe ipostaze: ca om, spirit însetat de cunoaștere, dar și ca artist – creator de frumos în raport cu Divinitatea. Fiecare PSALM oferă multiple conotații filozofico-religioase, transpuse în expresii metaforice revelatorii.

Primul „PSALM” e al ipostazei artistului conștient de vocația sa de excepție, de capacitatea sa inovatoare e PSALMUL POETULUI – DEMIURG, conștient de faptul că arta învinge moartea cucerind eternitatea: „O neliniștită patimă cerească/ Brațul mi-l zvâcnește, sufletul mi-l arde.”; „Port în mine semnul, ca o chezășie,/ Că am leacul mare-al morții tuturor.”; dar și al POETULUI RĂZVRĂȚIT, nesupus, care refuză să fie slăvit: „Vreau să pier în beznă și în putregai,/ Nencercat de slavă, crâncen și scârbit./ Ți să nu se știe că mă dezmierdai/ Și că-n mine însuși tu vei fi trăit.”

În cel de al 2-lea „PSALM”, psalmul RĂZVRĂȚIRII fățișe, POETUL apare în ipostaza unui PROMETEU, care fură focul, metafora revelatorie a *harul divin*, și care, înverșunat îmbiind primejdia și căutând-o, zdrobind obstacolele ce-i stau în cale, este luptătorul care dăruiește omenirii focul, care, în context, devine metafora revelatorie a *patimii creatoare*, este simbolul poetului însetat/ mistuit de setea de cunoaștere, perfecțiune: „In blidul meu, ca și în cugetare,/ Desprins-am gustul otrăvit și tare,/ Mă scald în gheață și mă culc pe stei,/ Unde dă beznă, eu frământ scânteii, (...) „Primejdia o caut și o isc,/ Mi-aleg poteca strâmtă ca să trec,/ Ducând în cârcă muntele întreg.” (...) „ Cercasem eu, cu arcul meu,/ Să te răstorn pe tine, Dumnezeu!” (...) „Dar eu, râvnind în taină la bunurile toate,/ Ți-am auzit cuvântul, zicând că nu se poate.”

Al 3-lea „PSALM” e al SINGURĂȚII totale, a însingurării creatorului, creând o atmosferă sfâșietoare, asemănătoare celei bacoviene din „PLUMB” sau „LACUSTRĂ”, folosindu-se de metafora simbol a - „copacului”, cu multiple semnificații: „Tare sunt singur,

Doamne, și pieziș!/ Copac pribeag uitat în câmpie,/ Cu fruct amar și cu frunziș/ Țepos și aspru-n îndârjire vie.” versurile subliniază și condiția vitregă, duală a creatorului, ce creionează un autoportret al celui care este „ prins adânc între vecii (veșnicie) și ceață (necunoscut)”. Prin multitudinea de metafore revelatorii, pe care, cred că nu greșesc, numindu-le chiar și simboluri, Arghezi punctează și condiția efemeră nu numai a creatorului de frumos, ci și a omului de rând, prin sintagma: „umbra mea de fum”. De aceea imploră Divinitatea: „În rostul meu tu m-ai lăsat uitării/ Ți mă muncesc din rădăcini și sânger./ Trimite, Doamne, semnul depărtării,/ Din când în când, câte un pui de înger!

„PSALMUL” al 4-lea este cel al dramaticei dezolării extreme, al sfâșierii lăuntrice chinuitoare, date de neputința descifrării tainelor de nepătruns ale Universului, de permanenta căutare a Divinității: „Ard către tine-ncet, ca un tăciune,/ Te caut mut, te nchipui, te gândesc.”; dar și de condiția vremelnică, trecătoare a ființei umane e și ea una dintre drame: „Ruga mea e fără de cuvinte,/ Și cântul, Doamne, mi-e fără glas./ Nu-ți cer nimic. Nimic ți-aduc aminte./ Din veșnicia ta nu sunt măcar un ceas.”, idee ce o regăsim, e drept, cu multiple alte semnificații și-n tabloul genezei din „SCRISOAREA I”, a lui Mihai Eminescu: „Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,/ În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul/ Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată.”

Arghezi folosește motivul metaforic al „noptii”, care sugerează și ideea absurdului căutării atingerii absolutului, dar și al divinității, motiv pus în antiteză romantică cu cel al „luminii”, al aspirației spre lumină: „Săgeata nopții zilnic vârfu-și rupe/ Și zilnic se-ntregește în metal./ Sufletul meu, deschis ca șapte cupe,/ Așteaptă o ivire din cristal,/ Pe un ștergar cu brâie de lumină.”

Și în „PSALMUL” al 5-lea, regăsim ideea de vremelnicie a condiției umane: „De când s-a întocmit Sfânta Scriptură/ Tu n-ai mai pus picioru-n bățatură / Și anii mor și veacurile pier/ Aici sub tine, dedesubt, sub cer.”. Poate, de aceea, poetul înalță o rugă fierbinte către Dumnezeu: „Nu-ți cer un lucru prea cu neputință/ În recea mea-ncrunțată suferință./ Dacă-ncepui de aproape să-ți dau ghes,/ Vreau să vorbești cu robul tău mai des.”. Poetul, probabil, s-ar mulțumi și cu un mesager al Divinității, al lumii necunoscute - un semn - un înger, ca și cel trimis lui Iosif: „Și i-ai trimis un înger de povață-” (...) „Doar mie, Domnul, veșnicul și bunul,/ Nu mi-a trimis, de când mă rog, niciunul...”.

Va urma

ESEURI DE PRIMĂVARĂ

Liliana TOMA

CÂNTEC DE-NFRUNZIT IUBIRI

M-ai pus să ard în fiecare sferă și-ai răsădit luceferi în roșul sângelui din maci, mi-ai fulgerat, cu năluciri, pașii de apă, plutind transparent și andante-n parfumul genelor târzii...M-ai adunat în zbor, ca vis la preț redus, săpat în catifeaua densă a frământatelor extaze...

Înfrunzește-mi, la tâmple, romanțe de dulce alean, cu flori din care curg, liturgic, îmbrățișări pe clapele vechiului pian... înfrunzește-mă-n tăceri durate-n nopți ce pășesc ușor între șoapte dezbrăcate de neliniști... Logodește-mă cu insomniile crescute din iarba păgână a viciului preschimbant în feciorelnice-adorării... Viețuiește-mă eventual și dimpotrivă, cenzurat și-n libertate, pe la porți și-n amfiteatre, amator și genial, pe cărări și printre ape... Și scrie-mă-n letopisețe în care-nțepenește timpul – măscărici la curțile iubirii – locatar în bolgii și în scama lumii, ascunde-mă-n ortografii ghidușe, cu bilet rezervat numai dus, în secunda târzie ce-nfierbântă, vlăguit, veșnicia...

Desfrunzește-mă de tine, când în amfore se tulbură timpul, când năframa amintirilor viscolește cerul din care cad aripi de jar. Desfrunzește-mă de doruri arse în priviri pe-nseratele poteci, cu ispite de otrăvuri dulci, dansând în oase...

Iubește-mă pe sărite, pe zecimale și semitonuri, pe linii de portativ și pe ovalul nopții albe...Între octave, vorbește-mi despre semnul dintre noi în spații hașurate și ascultă-mi amurgul cum pocnește-a muguri...

Iubește-mă cu taxă inversă, între geometrii adormite-n ploi de fluturi și-n rădăcini de umbre răsturnate... Iubește-mă larvar și histrionic, pe apucate, pe la cântători, cu negații, cu rest și cu multipli, tangențial și înmulțit... iubește-mă... indescifrabil...

Și, dacă-i mult, sau prea puțin, iubește-mă cum poți și-atât...!

MĂ SCRIE...

Mă mai scrie o poemă, răscolind bazarul cu rever al vorbelor somnolând dorinți pe caldarâmul fără punctuație și adnotări.

Mă scrie în respirația-nserării ce se-alintă între crini, în albul liniștii de mai, așa cum poate, mai pribeag, mai cătinel, pe velințe și pe frunze, pe scaieți, pe bentițele din frunte, pe foia de țigară, pe papirus și pe pielea sângerând a primăveri...

Mă mai scrie o poemă, rar, când gândul tace, macerat de-mbătrâniri și atunci întorc privirea către îngerul din palmă, iar el blând mi se desface de sub troienite vise, cântărind a lumii taină, ca să-mi spună cine sunt și ce zămisliți mă cheamă. Rezemată în rugina unui vers rămas fidel, o privire rătăcită taie gratii nopții albe, colorând fiori stingheri, cuvântul spânzură tăceri, pribegind în cuiburi goale și, aritmic, se destramă câte-un țipăt stors din harfa pipăită de luceferi...

Mă mai toarce o frântură migratoare de poem, colindându-mi clipa stearpă, așteptând lumini să-nvie dintre umbrele de fum și, prin frigul neputinței, descânt zorii ce-și împleticesc ivirea. M-așez cu liniștea la sfat, împărțim aceleași riduri, decorăm aripi în zbor și ne rătăcim deolaltă în desisuri cu amprente parfumate, grizonate, ne sfârșim de dragul nostru, ne veghem în miez de noapte și aprindem felinare vinerea, pe însomnare, când prin colb mă scrie stihul vâslind gamele minore și tăcut mi se așază, perpendicular, pe ore

LADA DE ZESTRE

O lacrimă, ținută multă vreme captivă în emisferele ochiului, se rostogolește lent și transparent înspre ultima redută a copilăriei ieșite de mult din uz...știi, bunico, tu plecaseși de ceva vreme, n-ai mai apucat să afli isprava mea, dar să știi că am cotrobăit fără să-ți cer voie prin lada ta cu amintiri, plină de semnele anilor... fantasme uruia, credeam că sunt porumbeii din pod, prin ungherele cu busuioc din camera cea mare, curată, în care nu dormea nimeni, niciodată și mirosea a lavandă și Mâna-Maicii-Domnului, a fir de iarbă verde, smălțuită-n rouă, din care se mai auzeau greieri șoptind suspine.

Ai adunat povești bogate, cusute cu borangic și broboade colorate în pânza fină a viermilor de mătase...n-ai mai apucat să-mi spui despre bunicul, eu am așteptat cuminte, în colțul înserării, lasă, întreb în altă parte, poate știe cineva ce-i cu el... aici, în lada asta mare, în parfumul lavandei risipit prin buzunare, e povestea iubirii din tinerețe scrise pe frunze de tutun...

→ Continuare în pag. 18

VOCEA PIANULUI

Gabriela CĂLUȚIU SONNENBERG

La data de 11 decembrie 1987, cu ocazia împlinirii vârstei de 100 de ani, invitată fiind să țină un discurs la Academia Română, Maria Cella Delavrancea a spus un lucru memorabil: „*Mi se face o mare nedreptate, mi se scoate vocea. Vocea mea nu e vocea omului, e vocea pianului. Un violonist poate să-și aducă instrumentul, dar un pianist nu poate să vie cu el în cârcă.*”

Brusc, ascultând-o, m-a fulgerat un gând: „Ba da, un pianist poate să-și ia pianul în cârcă și să deschidă un drum nou, nu doar în teorie, ci și practic!” mi-a venit să-i strig înapoi. Instantaneu am avut în fața ochilor chipul unui tânăr din Bielorusia, care revărsa acum doi ani, în plină pandemie de Covid, peste străzile pustii ale unui oraș din Germania, o muzică inefabilă. O interpreta la pianina pe care o adusese cu el, împingând-o pe caldarâm. Îl chema Dmitry și avea 28 de ani. Își luase pur și simplu lumea în cap. Plecase din Minsk încotro văzuse cu ochii, pentru că nu mai suporta izolarea și interdicția de a concerta, din cauza măsurilor restrictive impuse de strategiile anti-Corona.

Cu o sensibilitate nemaipomenită interpreta arii cunoscute de prin filme sau opere celebre. Parcă făcea să curgă lapte și miere prin aerul mohorât al acelei artere pietonale, flancate de magazinele permanent închise. Sunetul curgea ca un pârâu, lent sau vijelios, picătură cu picătură, de parcă ar fi strecurat o ploaie mărunță peste noi, spălându-ne de rele. Automat, rarii trecători, cu fețele ascunse în spatele măștilor, încetineau pasul, de parcă s-ar fi

deplasat cu încetinitorul, undeva pe lună. Aveam impresia că suntem protagoniștii unui film, al cărui regizor invizibil ne manevra ca pe niște păpuși neajutate.

Curioasă, am intrat în vorbă cu el. Vorbea engleza în ton lin, aidoma sunetului pe care îl răspândea cu atâta generozitate, fără a cere nimic în schimb, doar dreptul de a perpetua armonia. Sperând că voi putea prelungi acea reverie de cuib ferit, am cumpărat un disc e la el.

Muzica îmi suna cunoscut, dar nu știam de unde să o iau. Achiziția s-a dovedit utilă. Când ascult acele melodii în mașină, conduc mai rotund, volanul se învâрте mai ușor, iar inima tresaltă. Între timp am aflat și cui datorăm acele creații: sunt melodiile unui cunoscut compozitor italian, care evită aparițiile în public, pentru că nu-i place să fie în centrul atenției. Modest ca Dmitry, care nu se sfiise să cânte pe stradă, deși era pianist de concert!

Spre rușinea mea, am uitat pe loc numele italianului. Dar poate tocmai din cauză că nu merita uitarea, a revenit cu avânt în atenția mea, un an mai târziu, când întâmplarea mi-a dat un nou ghiont.

Se terminase pandemia și viața începea să reentre în făgașurile normale. Împreună cu o prietenă, promisem, spontan și nesperat, două bilete la un „concert la lumina lumânărilor”. Pretext mai frumos de a face o incursiune în orașul care ne lipsise atât de mult nici că se putea să ne iasă în cale! Nu știam nimic despre genul de muzică la care să ne așteptăm, așa că am lăsat totul în voia sorții și am pornit într-acolo.

Locul de desfășurare era lobbyul unui hotel fastuos din inima Valenciei. Acum, după ce am vizionat înregistrarea cuvântării de la Academia Română, realizez că acel loc i s-ar fi potrivit ca o mânășă și Cellei Delavrancea...

Pe un podium înconjurat de lumânări aprinse, în licărul lumânărilor, era instalat un pian. Silueta unei doamne tinere s-a desprins dintre spectatori și s-a îndreptat spre scenă, trecând sprintenă printre scaune. Era o profesoară de la Conservatorul din Valencia.

S-a așezat în fața noastră și a început să ne vorbească liber, de parcă ne-am fi cunoscut de când lumea. Descriind muzica pe care dorea să ne-o interpreteze, a mărturisit dorința de a împărtăși cu noi emoția trezită în sufletul ei, aducând omagiu unui mai puțin mediatizat compozitor italian.

Auzind despre cine era vorba, însoțitoarea mea s-a făcut albă ca varul: era compozitorul pe care soțul ei îl admirase și ascultase cu evlavie în săptămânile de dinainte de a se stinge din viață, răpus de o boală grea. Și mie îmi suna cunoscut numele compozitorului: era autorul muzicii „mele” via

Dmitry! Acea stranie coincidență aproape că ne-a tăiat amândurora răsuflarea.

Între timp, solista începuse să interpreteze arii ca fulgul de diafane. Avură asupra publicului efectul de revelație pe care eu deja îl cunoșteam, alternând tristețea cu veselia, primenindu-ne sufletele. Era o voioșie acolo, împletită cu melancolie, ca la șezătoarele! Pe scaunele căptușite cu catifea, înconjurați de umbrele flăcărilor pâlпăitoare ale lumânărilor, în reflecții care parcă se prelingeau pe pereți, toți tăceam chitic. Ciuleam urechile ca niște copilași la gura sobei, care ascultă povești.

Abia când artista s-a ridicat în picioare, luându-și rămas bun de la noi, ne-am dat seama că se terminase concertul. Buimăcite, am ezitat să ieșim din sală, așteptând să dispară publicul. Încercam să prelungim reveria în atmosfera de tainic semiobscur.

La ieșire, de parcă n-ar fi fost de ajuns cu toate acele surprize bulversante, am dat nas în nas cu însăși protagonista serii. Tocmai își lua rămas bun de la studenții ei, după ce pozaseră împreună în fața afișului concertului. Am rămas ținute pe loc,

sorbind-o din priviri pe doamna profesoară. Publicul se scurgea în jurul nostru ca un râu de oameni, făcându-ne să semănăm cu o insulă în mijlocul apelor.

Ne-am repezit să-i mulțumim interpretei, încercând să-i explicăm ce bine ne făcuse, fără măcar să știe. Eu, gesticulând din răspuseri, stâlceam cuvintele spniole și mă bâlbâiam ca o școlăriță, icnitind și oftând într-un hilar dramatism. Muziciana ne-a zâmbit, mie și prietenei mele. Apoi ne-a cuprins de după umeri, pozând spontan, încadrată de noi, pentru o fotografie. (vezi foto)

Păstrez acea imagine cu sfințenie. De câte ori o privesc, mă frapează sclipirea din ochii noștri. Se oglindește în ei starea noastră de spirit înaripată, un sentiment înălțător, imposibil de descris, de recunoștință pentru o bucurie nesperată, primită ca un cadou divin, din senin.

→ Continuare din pag. 16

ies tije arse de vreme și întind spre mine iluzii frânte-n așteptări, aici e ștergarul de deasupra icoanei mirosind a tine, bunico și a lăstari de altă viață... Ai adunat într-un catastif, ca un pomelnic, - știu că aveai un scris frumos, mic și tremurat – toate întâmplările de peste zi, stăteai la flacăra lămpii, în ceasuri târzii și tâmpla se lumina de bucuria scrisului și eu vedeam în jocul văpăii cum îți trecea timpul prin orizontala privirii dintr-un alt veac, de când tu și bunicul v-ați prefăcut în iubire...

Foi galbene de așteptări, îndesate într-o geantă din piele de porc, roasă pe la colțuri, se deschid sub ochii mei, eliberând povești care mă țin cu răsuflarea oprită... îmi închipui vocea blândă a bunicului chemându-te, în prag de seară și parcă te văd pe tine, cu flori proaspete-n cosițe, ducându-i apă rece, să-și ostoiască dorul... știu c-ai fost frumoasă, bunico, mai am poze cu tine tânără, erai o floare de câmp răsărită-n sălbăticie și aprigă și mai știu că tare greu i-a fost bunicului să te culegă... îl văd într-o fotografie din care vânturile vremii au mai lăsat doar fruntea înaltă și ochii adânci... mi-ai spus că avea ochi negri, ca murele culese din lăstărișul de la marginea satului... am citit istoriile adunate-n slovă binecuvântată și m-au durut lacrimile tale grămădite în colțul filelor, le simt tânguirea, durerea lor crește din mine, cu mine, tot mai înaltă, păienjeniiș ce umple seara cu suspine...

Aici, peste scoarțe, preșuri, jirebii și urzituri așezate cu evlavie și-n descântec de mâinile dibace ale bunicii, am găsit catrințe și cămăși țesute în tort și broderii și împletituri și ochii-mi clipeau de încântare - stele

pierdute-n taina nopții – și din latura de jos și din cea de sus se prelingea șuvoi subțire de sfințenie peste toate ale mele gânduri și un somn cald s-a lenevit lângă umărul meu pios și alte amintiri au început a se ivi sub amurgirile de pleoape... mă văd acolo, în pridvorul casei, în brațele bunicii așezată pe balustrada scundă, privind cu nedumerire figurinele cioplite-n lemn ce ornamentau streășina... ea aștepta veste de departe și-i vedeam tristețea luând chip de umil surâs când mă privea și cerul parcă se lumina în ochii ei și eu zâmbeam la adăpostul fericirii mele de copil... și ea-și lăsa neliniștile să i se grămădească prin buzunarele tunicii și prin oasele îndoite de trudă și se veselea lângă firea mea zvânturată...

În pridvorul cel mare, de sărbătoare, se răzlețește soarele dungând spirala privirii când departele se micșorează a tăceri... Amintiri înecate în arșița anilor se chircesc în dureri care nu mai dor, curg fără curgere și vrere printre zăbrele ofilite și ele, încovoiate a supunere, încolăcite pe brațul noduros al timpului... Închiși, ochii mei picură scânteii peste zările copilăriei... aici, eu, în brațele bunicii cu broboada cea nouă luminându-i chipul blând, sfințit în bunătate... o țin în brațe pe Sărdărița, cățelușa adusă de la Sărdaru și dată mie în grijă... e puțin frig, mă zgribulesc în cojocul călduros al bunicii și o înghesui acolo și pe Sărdărița, ea tace, nu mai scheaună, se vede că o place pe bunica... ea nu mai e aici, cu mine, e sus, acolo unde ninge lumină curbată în aripi...

POEZII

Elena OPREA

Podul cu lacăte

Peste apa Neajlovului
din parcul Comana
am văzut un pod cu lacăte,
închise cu chei.
Două dorințe, două inimi unite,
aceeași respirație
într-un lacăt prins pe gardul de
sârmă,
încărcat cu iubiri.
Podul dragostei,
podul fângăduinței,
podul iubirii,
podul veșniciei,
închis într-un lacăt cu cheie.
Pădure și deltă,
cormorani, lișițe, găște și rațe
berze, cucii, căsuțe de păsări,
carpeni, ulmi, salcâmi,
înșirați pe margini de drum.
Trestii, nuferi și sălcii
pești înotând,...
podul de logodnă,
podul de muntă,
podul cu lacăte,
iubire pe viață.

Bujorii!...

Început de iunie...
bujori înfloriți,
miros de iarbă, de iasomie,
de vis, de copilărie
răsar peste coline
o sută de buchete
de fragi și margarete
scăldate în ulcioare
de zori și lăcrămioare,
arome și beție
clondire de iubire
bujorii tinereții,

străbat prin firul sorții,
petale – nbujorate,
vărsate peste sate
bujori de rugăciune
pe mese de altare
din inima Fecioarei,
izvorul de credință
și spirit de-alinare.

Confuzie

Ne amestecăm tot mai mult
cu regnul animal
nu se mai spune dragoste?!?!
Confuzie... scuze... „, apetit sexual”
Ca și cum aș avea poftă de căpșuni,
De ciocolată, de savarine...
De orice... dar nu de sentimente umane
Născute o dată cu oamenii,
ca ființe superioare
Împerechere de animale...
E drept și animalele au sentimente
Mai puternice uneori ca oamenii
Dar totuși... avem gândire superioară,
Nu suntem animale preistorice...
Oare am mai evoluat?
Ne dezbrăcăm de sentimentele limpezi!
Confuzie... scuze...!
Au dispărut „, sâmburii dragostei”
Au crescut
„, sâmburi de marfă, de putere, de
lăcomie”.
Iubirea nu se vinde pe piață...
Dragostea s-a născut din spirit curat,
superior;
Trebuie să fie delimitată de regnul
animalic.
Metamorfoză umană... confuzie...
Tot mai mult ne strângem într-o
carapace
În care te sufoci, vrei să ieși la lumină,
Să gândești, să nu faci confuzii,
Pentru că nu putem pune
semnul egal = între regnuri.
Gândiți-vă!...

Libertatea cuvintelor

Să rostești cuvinte românești!
Venite din străfunduri pământeste,
Crescute pe câmpii, pe munți,
Pe vârfuri de stânci,
Ca flori de iubire și grai,
Ca inimi de pace și plai.
Nu intra în „, desigur”!
Te vei afunda în pădurea de spini!...
Te vei pierde ca neam,
Ca spirit, ca preț,
Ca respect și mândrie!
Nu vei mai fi de recunoscut
În lumea haotică de cuvinte străine.
Vei fi orice, dar nu român,
Destrămare de țară, de cuvinte,
De spirit, de voci ancestrale,
De cântece, de ziceri populare,
De haina purtată,
Oglindă a noastră
În lume „, vărsată”
Libertate de cuvinte!

Iubirea – Etern Univers

Începutul de lume,
Adam și Eva,
Dumnezeire-Lumină,
Adevăr; Călăuză.
Țărână de lacrimi și dor:
O simt prin oase
Ca voci de profeți.
Carte deschisă a minții
Eternitate ascunsă.
O port în sânge și creier;
Giuvaer de foame și vise,
Râuri de stele și vrajă.
Lianul ce leagă Pământul de Cer
Zăpadă ce curge,
Iubirea – Etern Univers.

Misologia tot mai înverșunată a prezentului hipermașinist

George PETROVAI

În pofida nenumăratelor dovezi, de-o cutremurătoare evidență în ceea ce privește prezentul și, mai ales, viitorul omenirii (dramatica și neîntrerupta scădere a nivelului inteligenței planetare, poluarea tot mai accentuată și mai pustiitoare a pământului, apei, aerului și alimentelor, sporul alarmant al decăderii moral-spirituale a întregii omeniri, îndeosebi în țările îmbuibate din apusul Europei și nordul Americii, lucru ilustrat atât de dementa creștere a infracționalității individuale și colective, deci a cruzimii omului actual – crime în serie, războaie, atacuri teroriste minuțios pregătite, cât și de înfricoșătorul proces de decreștinare – uriașe festivaluri esențialmente sataniste, lepădarea nu doar a tinerilor teribiliști de „povara” valorilor creștine cardinale și teologice, incendierea bisericilor și grăbirea islamizării Occidentului prin înmulțirea moscheilor de proporții, generalizarea și legalizarea în tot mai multe țări cu pretenții demonocratico-libertinare a „familiilor”/împerecherilor împotriva firii etc.), în pofida acestor dovezi, deci, „evoluționiștii” de toate culorile și gabaritele (politrucri, politologi, sociologi, economiști, științifici, infectologi și mulți alți trepăduși) se dau peste capetele lor pătrate să demonstreze poporenii, inclusiv celor mai școliți și mai înțelepți decât ei, că treburile murdare ale omenirii nici vorbă să stea așa cum sunt văzute și simțite de enorma masă a pământenilor, ci așa cum le propovăduiesc globaliștii prin imbecilizanta lor presă scrisă și vorbită: grosul omenirii nu numai că o duce mai bine ca generațiile anterioare (interbelică și cea bolșevică pe unele meridiane, respectiv cea a războiului rece pe toate meridianele), dar și trăiește mai mult, chit că virusurile, cancerul, afecțiunile cardiovasculare și alte multe boli, vag știute de strămoși, realmente își fac de cap în aceste vremuri doldora de scule investigatoare, farmacii, medici necușeri (deseori asasini de-a binelea) și medicamente arhiprofitabile doar pentru trusturile farmaceutice (a nu se uita terragenocidul comis de ele, în cârdășie cu ticăloasa Organizație Mondială a Sănătății și jegurile politrucianiste din cam toate țările, în cei doi ani de pandemiadă), iar tot mai mulți dintre beneficiarii

acestor insidioase „avantaje civilizationale” devin veritabile legume pe ultima turnantă a vieții, îndeosebi atunci când sunt atei sau când, din lene ori un păcătos snobism, treptat-treptat se îndepărtează de întărirea credință a înaintașilor.

De unde și de ce misologia (ura față de rațiune) tot mai înverșunată? De-acolo și din pricină că omenirea, cu mic și cu mare, se prosteste tot mai avan de la o zi la alta, „efectul Flynn”, ilustrat de mulțimea testelor efectuate, fiind o zdrobitoare dovadă științifică în acest sens. Păi ce, de florile mărilor susține înțelepciune japoneză că „Nu există dușman mai periculos decât prostul”?!...

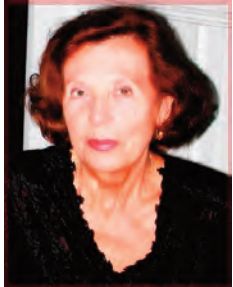
În societatea noastră postdecembristă, de pildă, nu doar că aproximativ 70% dintre absolvenții de licee, îndeosebi din cele tehnice, sunt desăvârșiți analfabeți funcționali (an de an, cele mai multe dintre aceste licee aflătoare în treaba mare a ministerului de resort au promovabilitatea zero la jenanta parodie poreclită „examen de bacalaureat”!), dar toată rânduiala politică și socială de pe aceste meleaguri este astfel (dez)organizată prin legi, ordonanțe și relații interumane (a se citi nepotisme și fripturisme), încât taman alde ăștia (dubioșii absolvenți de facultăți private, impostorii, plagiatorii, inculții, nelegiuiții și trădătorii de țară) să poată ajunge la butoanele puterii aparente ale României, în deplină derivă moral-spirituală și economico-socială.

Și cum chestiunea de căpetenie în demonocrație este echipa (parlamentară, guvernamentală, consiliară – județeană, municipală, orășenească, comunală) și luarea deciziilor cu majoritate de voturi (partinico-îndărătnice sau în urma aranjamentelor de culise), este lesne de înțeles că mai marii zilei, ei înșiși ridicați cu bani și relații, se vor înconjura de cei care le seamănă leit la chip și fire, desigur, nițel inferiori într-ale logicii și limbajului de lemn (că de, șeful trebuie să fie întotdeauna mai cu moț ca subalternii), însă „exemplari” la capitolul slugărnice și necinste. De altminteri, ăsta este principalul motiv partinico-nepatriotic (firește, neuitând de inflația galopantă) pentru care prețul unui loc eligibil pe listele parlamentarilor și europarlamentarilor a sărit cu mult și demult peste o sută de mii de euroi...

Mă rog, toate aceste năravuri și marafeturi sunt atât de vechi, încât putem spune cu mâna pe inimă că ele sunt de-o vârstă cu omenirea emancipată. Dovada convingătoare în acest sens ne este oferită în romanul Femeia de treizeci de ani (la drept vorbind o suită de nuvele mai vechi, ingenios ajustate și înlănțuite) de către ilustrul Honoré de Balzac: „Oamenii de felul acesta sunt asemenea regilor, ale căror sfaturi reale, ale căror caractere și moravuri nu pot fi niciodată bine cunoscute sau just apreciate, pentru că sunt privite fie prea de aproape, fie prea de departe”.

FILozOFIA, religia și politica - Giordano Bruno

Vavila POPOVICI

„Mai bine o moarte demnă și eroică, decât un triumf necinstit și mârșav.” - Giordano Bruno

Giordano Bruno (1548–1600) a fost filozoful, cosmologul și matematicianul italian din epoca Renașterii care a susținut heliocentrismul lui Copernic, dar a mers mai departe, afirmând că universul este infinit și populat cu multe „lumi” asemănătoare sistemului solar. Deși a fost călugăr pentru o vreme, unele dintre ideile sale au fost considerate eretice. A sfârșit condamnat de Inchiziție și ars pe rug din cauza încăpățânării cu care și-a susținut ideile neortodoxe, într-o vreme în care atât Biserica Romano-Catolică, cât și Bisericile Reformate afirmau cu și mai multă forță principiile rigide aristotelice și scolastice, în bătălia pe care o duceau pentru evanghelizarea Europei. Concepția sa panteistă și convingerea asupra infinității universului, au făcut ca numele lui să devină sinonim cu cel de victimă a obscurantismului. Astăzi, Giordano Bruno este considerat un simbol al libertății de gândire.

Bruno a fost fiul unui mercenar. A primit numele Filippo la botez, iar mai târziu a fost supranumit // *Nolano* (în italiană, *cel din Nola*), după orașul său natal. În 1562 a plecat la Napoli, pentru a studia științele umaniste, logica și dialectica (argumentația). În 1565 a intrat în ordinul călugărilor dominicani, la mănăstirea San Domenico Maggiore din Napoli, luându-și numele *Giordano*. În mănăstire a studiat filozofia lui Platon și Aristotel, precum și operele teologice ale lui Toma din Aquino. În 1672 a fost uns preot al Ordinului Dominican, la Napole, unde studiasse. Fiind încă din tinerețe un gânditor liber și un non-conformist, este nevoit în 1575 să fugă din mănăstire, pentru a scăpa de acuzațiile de erezie ce îi erau aduse.

Amenințat cu un proces de erezie din cauza vederilor sale, în 1576 fugi la Roma unde duce cea mai agitată viață, și ajunge la Geneva, unde îmbrățișează Calvinismul. Scenariul se repetă: este arestat, excomunicat, reabilitat, și lăsat să plece în Franța. La Paris (1581) găsește un mediu propice și un post de profesor de filozofie, sub protecția regelui Henric al III-lea. Fire nestăvilă, pleacă la Londra, apoi la Oxford,

unde se lansează în polemici aprinse cu savanții englezi. În această perioadă începe să scrie „*Dialogurile*” – în care își va expune sistematic filozofia – șase la număr, trei cosmologice și trei morale. În 1586 se întoarce la Paris, intră în conflict cu autoritățile bisericești și fugi încă o dată, acum în Germania, unde rătăcește dintr-un oraș în altul și, în 1590, se oprește la Frankfurt. În august 1591, invitat de patricianul venețian Giovanni Mocenigo, se întoarce în Italia. Bruno încerca, de fapt, să ajungă într-o academie unde să-și expună teoriile, și aflase că era vacantă catedra de matematică de la Universitatea din Padova. S-a dus imediat la Padova și la sfârșitul verii lui 1591 a început să țină prelegeri private pentru studenții germani, scriind „*Prelegeri de geometrie*” (*Praelectiones geometricae*) și „*Arta deformării*” (*Ars deformationum*).

Când s-a convins că n-avea să primească această catedră (care i-a fost oferită lui Galilei în 1592), s-a întors la Veneția și s-a implicat în discuțiile dintre aristocrații venețieni progresiști care, ca și el, erau înclinați spre analize filozofice fără să țină cont de implicațiile teologice ale acestora.

Dar libertatea lui Bruno a fost curmată când Mocenigo – dezamăgit de lecțiile particulare de arta memoriei pe care i le dăduse savantul, și enervat de intenția acestuia de a se întoarce la Frankfurt pentru a publica încă o carte – l-a denunțat în mai 1592 *Inchiziției venețiene*, pentru teoriile sale eretice. Bruno a fost arestat și judecat. S-a apărat recunoscând că a făcut greșeli teologice minore, dar punând în evidență caracterul mai degrabă filozofic decât teologic al doctrinei sale. Procesul părea că intrase pe un făgaș favorabil lui Bruno, dar *Inchiziția* de la Roma a cerut extrădarea sa. Pe 27 ianuarie 1593 savantul a fost întemnițat la palatul roman al *Sant'Uffizio* (Sfântul Oficiu al Inchiziției).

Procesul de la Roma a durat șapte ani. La început, Bruno s-a și reafirmând caracterul filozofic al speculațiilor sale. Apoi a făcut o încercare disperată de a demonstra că teoriile sale nu erau incompatibile cu concepția creștină despre Dumnezeu și creație. Inchizitorii însă i-au respins toate argumentele. În cele din urmă, savantul a declarat că nu are nimic de retractat și că, nici măcar nu știa ce voiau ei să

retracteze. Papa Clement a ordonat atunci să fie condamnat, ca nepocăit și eretic încăpățânat. Sentința i-a fost citită oficial pe 8 februarie 1600, iar el le-a spus judecătorilor: „*Probabil că vouă vă e mai frică de condamnarea mea decât îmi este mie*”. Peste nouă zile, a fost dus la *Campo de' Fiori* cu un căluș în gură și ars de viu.

Ideile lui Bruno sunt cuprinse în cele șase dialoguri: *Cena de le ceneri*, *De la causa, principio e Uno*, *De l'infinito universo e mondi*, *Spaccio de la Bestia trionfante*, *Cabala del cavallo Pegaseo* și *De gli eroici furori*.

În „*Cina din Miercurea Cenușii*” (*Cena de la Ceneri*, 1584), nu numai că a reafirmat realitatea teoriei heliocentrice, dar a și sugerat că Universul este infinit, compus din nenumărate lumi asemănătoare cu cele din *sistemul solar*. Sistemul solar este numai unul din nenumăratele alte sisteme care se nasc neîncetat și dispar, guvernate de o singură lege, de o singură putere de suflet universal, de Dumnezeu. În același dialog, a anticipat teoriile compatriotului său italian, astronomul Galileo Galilei, susținând că ar trebui să urmăm învățăturile morale ale Bibliei, dar nu pe cele astronomice. De asemenea, a criticat puternic moravurile societății engleze și pedanteria doctorilor de la Oxford.

În lucrarea „*În ce privește cauza, principiul și unul*” (*De la causa, principio et uno*, 1584) a elaborat teoria fizică pe care se baza concepția sa despre formă și materie care sunt strâns unite și constituie unul. Astfel, el reducea dualismul tradițional din fizica aristotelică la o *concepție monistă asupra lumii*, care implica unitatea de bază a tuturor substanțelor în unitatea infinită a *Ființei*: Există un minimum metafizic, monada, substanța individuală, universul constând din substanțe individuale, și activitatea sa de a face să se nască și să dispară indivizi. Fiecare din monadele universului este o oglindă a lumii, este întregul și totuși un lucru deosebit de toate celelalte.

În lucrarea „*Despre universul infinit și despre lumi*” (*De l'infinito universo e mondi*, 1584) Bruno spune: „*Ați putea să mă întrebați de ce lucrurile se schimbă? Vă răspund că schimbarea nu este căutarea unei alte existențe, ci a unui alt mod de existență. Și în aceasta stă deosebirea între univers și lucrurile universului: cel dintâi cuprinde toată existența și toate modurile de existență; iar între celelalte, fiecare are toată existența, dar nu toate modurile de existență; și într-adevăr, fiecare dintre lucrurile universului nu poate să aibă toate însușirile și toate accidentele, deoarece multe forme sunt incompatibile în același substrat, fie pentru că sunt contrarii, fie că aparțin unor specii deosebite; (...) Universul cuprinde în întregime toată existența,*

deoarece dincolo și în afara de existența infinită nu este nimic care să existe, pentru că față de univers nu există un afară și un dincolo; fiecare dintre lucrurile individuale însă, cuprinde toată existența, dar nu în întregime, deoarece dincolo de fiecare sunt altele nenumărate. Așadar înțelegeți că totul este în tot, dar nu în întregime și în toate modurile în fiecare lucru individual. Înțelegeți deci, de asemenea, că fiecare lucru este Unul, dar nu într-un același mod. Iată de ce nu se înșală acela care spune că existentul, substanța și esența sunt una; întrucât această unitate este infinită și fără margini, atât ca substanță, cât și ca durată, ca mărime și ca energie, ea nu are calitatea unui principiu, nici a ceva ce ține de un principiu; căci dacă fiecare lucru se confundă în unitate și în identitate, vreau să spun în una și aceeași existență, aceasta înseamnă că el dobândește însușirea absolutului, iar nu a relativului”.

„*Este așadar de ajuns să știm că există întinderi infinite și un spațiu cuprinzător, care conține și pătrunde totul. Sunt în acest spațiu nenumărate corpuri lumesti asemănătoare lui, și nici unul nu este mai în mijlocul universului decât celălalt, deoarece acest univers este infinit, și este deci fără centru și fără margini; raporturile acestea există pentru fiecare din aceste lumi, în parte, care sunt în univers în felul pe care l-am arătat altădată și îndeosebi atunci când am demonstrat că există anumite centre, cum sunt sorii, focurile, în jurul cărora își desfășoară drumul lor toate planetele, pământurile, apele, așa cum vedem că în jurul acestui soare apropiat de noi se învârtesc cele șapte astre rătăcitoare; după cum am demonstrat de asemenea, că fiecare din aceste astre sau aceste lumi, rotindu-se în jurul propriului său centru, produce aparența unei lumi nemișcate și continue care atrage după sine toate corpurile care se văd a fi astre, care pot fi astfel, și face să se rotească în jurul ei, ca centru al universului. Astfel încât nu există o singură lume, un singur pământ, un singur soare, ci există atâtea lumi câte lămpi luminoase vedem în jurul nostru; și nici ele nu sunt mai mult sau mai puțin în cer și în loc și în spațiu, decât este lumea noastră în spațiu, într-un loc și în cer. (...) Așadar, nenumăratele și principalele părți ale universului sunt infinite, au aceeași înfățișare, același chip, aceleași drepturi, putere și acțiune”, mai explică Bruno.*

SCRISUL ESTE HAR SAU ABILITATE DOBÂNDITĂ?

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Fără îndoială, evoluția tehnologiilor a modificat întotdeauna comporta-mentul uman, iar aceste modificări produse permanent au, de altfel ca tot ce ne însoțește în viață, părți bune, dar și mai puțin bune. De la plugul de lemn al strămoșilor nu foarte îndepărtați, până la mijloacele tehnice de ieșire în spațiul extra-atmosferic, de la opaițul cu seu la mijloacele de iluminare cu leduri comandate prin voce, totul a fost și este evoluție tehnologică care produce nu numai efecte economice ci și modificări comportamentale cu implicații psiho-afective.

În ultimii ani se vorbește tot mai mult și foarte justificat despre dispariția scrisului de mână, devenit și el destul de ineficient după ce au apărut felurite device-uri corespunzătoare, făcându-ne din ce în ce mai dependenți de tastaturi, cele care nu numai că ne ajută enorm în comunicare, dar au dat și un avânt de neconceput până acum creației literare sau celei științifice.

Poate mulți dintre noi nici nu-și mai pot aminti ce însemna publicarea unei teze de doctorat sau a unei cărți în urmă cu nu mai mult de douăzeci de ani, cu toate că și în aceste cazuri trebuie să menționăm efectele pozitive în context cu cele negative (furtul intelectual, impostura, submediocritatea unor scrieri ori plagiatul). Aceste tare morale sunt însă absolut specifice omului așa că nu trebuie să le condamnăm fără să ne asumăm răspunderea!

Ce ar însemna însă dispariția scrisului de mână dacă vom gândi în aceeași idee a antinomiilor? Pentru un răspuns mai complet consider că este bine să amintim unele lucruri referitoare la scrisul de mână din perspectivă istorică, deși pentru unele idei nici legendele nu sunt lipsite de importanță. Mai ales cele Biblice!

Așadar, despre Tablele Legii (Tablele Legământului!), ambele variante (și cea spartă, scrisă de Mâna Domnului pe muntele Sinai (Horeb), dar și cea întreagă, cioplită mai târziu de Moise și rescrisă de Dumnezeu, fiind așezate în Chivotul Legii, se poate afirma că au fost scrise de mână, deși folosirea unor unelte, cel puțin în cazul lui Moise, este lesne de

înțeles și pe deplin asimilabilă modului în care (mai) folosim astăzi stiloul sau pixul. Și este bine de făcut precizarea că la acea vreme scrisul era de foarte multă vreme cunoscut omenirii fiindcă, în conformitate cu dovezile istorice de până acum, scrisul apăruse, cel puțin în Uruk (nedescifrat încă!) acolo unde s-au descoperit cele mai vechi tăblițe scrise, cu mai bine de două mii de ani înainte de Moise, ca să nu mai vorbim de faptul că și în Egipt, locul de naștere și de formare a acestui mare conducător, tot cam în urmă cu aproximativ un mileniu, apăruse deja scrierea demotică, adică cea care folosea semne și pentru sunete nu doar pentru imagini precum cea hieratică, folosită mai târziu doar pentru textele religioase.

Un alt caz deosebit de interesant și prezentat tot în Biblie, este acela al regelui Baltazar (Belșazar) care, pe când se afla la un ospăț și bea folosind vase furate de tatăl său din templul din Ierusalim, a văzut cum o mână de foc a scris pe peretele sălii unde avea loc banchetul câteva cuvinte (de fapt litere), cele al căror înțeles doar profetul Daniil, cunoscător al regulilor scrierii ebraice, le-a putut descifra. Máne, Tékhel, Fáres (cântărit, numărat, împărțit), sentința judecătii divine a devenit astfel și pedeapsa cuvenită regelui pentru nelegiuirile sale. Cu toate imperfecțiunile sale istorice (Baltazar era doar prinț moștenitor și a fost ucis în somn de perși, tatăl său Nabonid fiind cel detronat de Cyrus al II-lea), povestea biblică aduce în fața cititorului două aspecte foarte asemănătoare cu episodul de la muntele Sinai și anume: scrisul unei mâini divine, dar și reticența oamenilor cu privire la mesaj. Prin urmare, era un scris care nu putea fi înțeles decât de cei care aveau o inițiere în acest domeniu. Ambele constatări vor face însă obiectul unei abordări ulterioare. Oricum, important este faptul că se vorbește despre scrisul de mână, o activitate care, lucru demonstrat de-a lungul istoriei, a produs prima și cea mai importantă revoluție în societatea umană, permițând apariția și mai ales dezvoltarea conceptului de cultură, cel fără de care umanitatea nu ar fi putut evolua spre conceptul de societate și ar fi rămas la cel numit grup sau chiar turmă.

Scrisul de mână este definit ca fiind acela realizat manual cu un instrument, de la pană la stilou sau de la daltă la pensulă, cum vedem în filmele chinezești, cele în care scrisul ține loc și de antrenament de luptă cu sabia. Stilurile scrisului de mână sunt foarte diferite, însă cert deosebite de arta caligrafiei, o activitate legată de scris, dar plasată la nivelul creațiilor artistice.

Această activitate intelectuală, scrisul, are o importanță deosebită pentru fiecare individ în parte, fiind unic și specific persoanei, putând fi folosit și în analiza unui profil psihologic sau a unor trăsături de caracter. De aceea vom constata că odată cu vârsta

sau în cazul apariției unor boli scrisul se modifică uneori atât de mult încât devine ilizibil, pierzându-și claritatea și coerența, această maladie având propriul său nume: disgrafie.

Ce se va întâmpla însă în viitorul destul de apropiat și chiar predictibil atunci când oamenii, în marea lor majoritate, nu vor mai scrie de mână, ci vor folosi doar tastaturile pentru a rezolva o sarcină care implică un mesaj scris? Și poate că ar fi bine să corelăm această interogație cu observația firească asupra prezenței în orice societate, dar mai ales în cele subdezvoltate economic, a numeroși indivizi care, din diferite motive, dar mai ales de analfabetism, nu scriu de mână și nici nu sunt preocupați de acest aspect al vieții lor, un comportament devenit uneori, din păcate, tradițional.

Un studiu realizat în Marea Britanie arată că o mare parte dintre adulții acestei țări au devenit aproape dependenți de tastaturi pentru a comunica în scris, iar cei care au răspuns chestionarului nu mai scriseseră nimic de mână de șase săptămâni, în medie, și atunci când au folosit scrisul de mână pe hârtie a fost doar în cazul unor scurte note menite să-i ajute la memorarea unor date necesare în viitorul apropiat (notițe!).

Mai mult de jumătate dintre cei prinși în acest studiu au recunoscut că scrisul lor de mână s-a deteriorat considerabil, mulți admitând că le este greu lor înșiși să înțeleagă ce au scris. Rezultatele conduc spre concluzia că în timp foarte scurt, un timp determinat de explozia mijloacelor de scris pe tastatură și texte expediate spre destinatar tot în acest mod, generațiile viitoare au toate șansele să devină complet dependente de tastaturi pentru a comunica în scris. Desigur la generalizarea unui asemenea comportament contribuie foarte mult și ritmul vieții civilizate, cel care impune o comunicare rapidă și clară cu mai multe persoane simultan. Și chiar dacă nu este uitat, faptul că scrisul de mână are o puternică încărcătură emoțională și o certă valoare sentimentală (a se vedea diferența care se mai păstrează încă între o felicitare scrisă de mână și una tipărită!) este sigur că paradigma este pe cale de a se estompa în fața nevoilor de eficiență, chiar dacă, strict în planul comunicării, putem considera că efectele sunt mai degrabă pozitive. Nici nu mai vorbim de faptul că tastatura și ecranul îți oferă posibilitatea de a corecta oricând ce ai scris fără ca acest lucru să lase urme inestetice pe text.

Dispariția treptată a scrisului de mână este vizibilă încă de la primele niveluri ale educației (tot mai multe scrisori către Moș Crăciun, provenite de la copii, au fost trimise prin e-mail!), până la nivelul universitar (în general este încurajată redactarea pe calculator chiar și a lucrărilor de examen), dar nu trebuie atribuită exclusiv tinerilor. Nici adulții, inclusiv aceia care în tinerețe nu au avut alte mijloace de scris decât tocul sau tăblița cu tibișir, folosesc acum, ai putea spune cu

voluptate, scrisul pe ecran cu ajutorul tastaturii, transformându-se în adevărate modele pentru urmași. Ce-i drept este și mult mai comod, mai ales pentru cei care au trăit vremurile când pentru a scrie un text sau chiar pentru exercițiile de linioare și bastonașe din prima clasă trebuia să scoți călimara, să verifici dacă tocul are o peniță bună, dacă hârtia nu sughe cerneala și apoi să trudești din greu pentru fiecare semn care apărea pe caiet, fiecare deosebit de altul, totul, de regulă, cu limba scoasă de efort! Și cu grija enormă ca nu cumva să verși călimara ori să faci „purceluși” (petele de cerneală de pe suprafața de scris!)

Cu toate acestea specialiștii atrag atenția că eficiența și lejeritatea scrisului cu tastatură nu este numai o simplă manifestare benefică a progresului, dar fără efecte majore asupra intelectului. În contrast, scrisul de mână dezvoltă capacitatea de a “crea o imagine mentală a lumii și evenimentelor descrise”, lucru pe care redactarea digitală, dar mai ales procesul de copy-paste nu-l mai poate realiza. Așa se explică de ce copiii care sunt lăsați și chiar încurajați să deseneze, să mângălească sau să picteze, chiar dacă, deseori, suprafața aleasă este nisipul unei plaje sunt, de regulă, mai bine dezvoltați intelectual, mai creativi. Explicația ar fi că exercițiul scrisului manual activează o anumită zonă din creier și stimulează atât dezvoltarea cognitivă, cât și pe cea fizică, pentru că dezvoltă coordonarea, simțul ritmului și postura corpului.

Se poate observa destul de simplu faptul că pe măsură ce scriem sau desenăm mai puțin nu doar mâna „tremură”, dar nici centrul de comandă nu mai poate gestiona eficient o activitate care cu un timp în urmă părea cel mai firesc lucru cu putință. Cei care fac zilnic exerciții de scriere sau desen nu au nici o problemă de realizare a ceea ce doresc, însă cei care, din diferite motive, suferă de o afectare cerebrală, chiar dacă fac exerciții zilnice de scriere ori desen rezultatele nu sunt deloc la înălțimea celor anterioare. Prin urmare, consider există o legătură de funcționalitate cu feedback între centrul scrisului din creier și capacităților mâinii de a executa mișcările necesare. Pentru că într-adevăr scrisul este o activitate manuală, iar exersarea acestuia determină în modul cel mai firesc cu putință dezvoltarea unei structuri neuronale specifice în creier. Cum nu voi folosi, din motive justificate, formula: inventarea scrisului, consider că respectiva zonă din creier numită centrul scrierii este prezentă încă înaintea ca omul să cunoască scrisul, ea aflându-se și la analfabeți, dar se află în relație directă cu această activitate, dezvoltându-se sau regresând funcție de folosirea mâinii ca instrument principal al scrierii.

Va urma

POEZII

Adrian BOTEZ

Tărâmurii

am făcut neuro-psihiatrie – pe
Valea Ghețurilor – m-am prăbușit sub
Ghețuri – am ascultat – vrăjtit –
Muzica Tăcerii
Ghețurilor – am văzut – prin
Ghețuri – Lumi : Lumi - Tărâmurii
Luminate și Fără-Sfârșit-Înghețate

m-am bucurat în
Robia Cristalelor – nu i-am văzut –
niciodată – pe
Spiriduși – Regii Ghețurilor : nu pot fi
văzuți – pentru că sunt făcuți din
cea mai Eterică dintre
Ghețuri - și au Pantofi de Dans – în
loc de
Inimă : da – ei dansează atât de
Amețitor – încât noi – Veniții de peste
Ghețuri – orbim de-atâta
Fericire-Nghețată

...nu vă chem în
Lumea Ghețurilor : ea îmi aparține
Exclusiv - ca și
Bucuria – ca și
Robia – ca și
Muzica Prăbușirilor – în
Tăcerea de Lumină – în
Visul Fantastic - în
Clinchetul Funebru – al
Ghețurilor

...Infinite – Mărcinoase
Ghețuri : între voi – în sfârșit
nu am Suflet – nu am
Simțire – nici Milă – nici
Lacrimi – ci doar
Orbitoarea Lumină – a
Miezului Noptii de
Gheață

Truver - copil al nimănui

TRUVER – COPIL al NIMĂNUI
în LUME ai pornit – HAIHUI :
unii – că-s SURZI – nu te ascultă !
alții – la CÂNTUL tău – fac NUNTĂ !

TRUVER – TRUVER – COPIL de
STRUNĂ
ne cânti mereu : "LUMEA nu-i bună !
dar ascultați și nu uitați :
CÂNT despre CRIST - și OAMENI-
FRAȚI !"

IUBIREA e "SOLOMONIA"
cu cari ne ții GOSPODĂRIA !
...LUNA-i - în CER – mai LUMINATĂ
din STRUNA ta – când e ISCATĂ !

TRUVER – MATROZ : aflași TALAZ
cu care – încă – mă ții TREAZ !
eu salt – pe VALUL RĂSTIGNIRII
și-ajung la tine - -n POALA FIRII !

...TRUVERU-i doldora de HAR !
deci - îl vom pune ca MORAR
acol' unde se macin' TOATE :
pe SCOC – s-a scurge-ETERNITATE !

Precum spre Crist (rubaiyat)

să nu te-mpotrivești – să nu te zbați –
ca-n Coșmar
când vin Truveri spre tine - -nvolburați
Zadar :
tu ești Visata lor Cetate – durată-
Nțelepciune
și vin – precum spre Crist : cu Strune
Rele - Bune...

Să nu te-nverșunezi în vreun cuvânt (rubaiyat)

să nu te-nverșunezi în vreun cuvânt
căci n-ai – cu unul singur – Jurământ :
tu acordezi – în Armonii Rebèle
Cuvântul de deasupra de Vântrele !

Misiunea duhului meu (rubaiyat)

eu am pândit – în Bune – ca și-n Rele
și Parte Dreaptă le-am făcut – din
Stele :
am chibzuit Răzbateri – cu Largi Vele
și Scufundarea Tuturor – în Miezul
dintre ele...

Rubaiyatul lăutei Truverului

numai Acum și Așa am ieșit deasupra
de Lume
când nimic din Furtunile Clipei nu m-
atinge – pe Strune:
Singur Sunet – pogorât din Durerile-
Uitate
întruchipă – sfințește – o Eternă
Cetate !

„Rămas -bun” - de Truver (rubaiyat)

ZI s-a sfârșit : c-un CHIOT –
RĂMAS-BUN își ia :
a fost LUMINĂ – a fost VARĂ –
IARBĂ REA...
...așa sunt ZIUA – VIAȚA : tot ce
TRECE !
...TĂLCUL – în urmă - LE-A
RĂMAS : "SĂ NU FII RECE!"

Femeia, o fascinantă enigmă

Mihaela CD

Într-o lume plină de tumult și efervescență, ea, FEMEIA, creația sublimă, lăsată de Dumnezeu pe pământ, strălucește ca un stol de fluturi în zori, aducând cu sine esența pură a frumuseții și grației, căutându-și sensul în fiecare zi..

Unduindu-se precum o melodie delicată în grădina timpului, femeia, a jucat rolul principal al existenței în nesfârșitul dans al vieții, de la începutul lumii și până în zilele noastre, ca un simbol al subtilității și forței, al fragilității și rezistenței.

Eleganța sa transcende trecerea timpului fiind o comoară veșnică așezată parcă în scrinul istoriei. În antichitate, grecii o venerau sub numele de Afrodita, zeița iubirii și a frumuseții, iar sculpturile în marmură ce o reprezintă sunt grăitoare, rămânând pietre de temelie ale esteticii clasice. În perioada renascentistă, pictorii au căutat să îi surprindă grandoarea în opere de artă, iar poeții au scris sonete ce îi omagiau splendoarea.

Ea a fost muza multor simfonii, fiecare notă reprezentând o nuanță a sufletului său complex, un amalgam de rafinament și forță. Femeia, considerată o melodie plină de inteligență și delicatețe, a fost întotdeauna un subiect nesecat de inspirație, a fost venerată, uneori incomprehensibilă, dar întotdeauna fascinantă, un adevărat templu în care se adora misterul și finețea.

Privind-o cu ochii unui admirator, descoperim în fiecare gest al femeii, în fiecare expresie divină, o formă de artă în sine. Femeia este fabuloasă pictură în mișcare, un magnific tablou vivanț, în care culorile ei uneori vibrante, alteori colorate în nuanțe pale, dezvăluie o poveste, o rapsodie a senzațiilor, cu sunete în clinchete de răs și cântece de inimă.

Însă, frumusețea femeii nu se limitează la aparență, la un spectacol pentru ochi, ea fiind mult mai mult decât atât. Femeia, este un izvor de cunoaștere și înțelepciune, o grădină cu flori rare, în care se întretes miresme dintre cele mai fine, fiecare petală de floare ascunzând înțelepciunea și compasiunea, în bătaia razelor de soare pline de iubire și emoție, într-o cântare a sufletului ce exprimă bucuriile și tristețile vieții.

În ochii săi ce oglindesc profunzimea oceanelor nemărginite vom găsi toată liniștea lumii. În răsul său se regăsesc ecouri ale copilăriei veșnice, iar în lacrimile sale ce trădează vulnerabilitate și sensibilitate se ascunde puterea de a da naștere vieții. Atât de gingașă și fragilă și totuși atât de puternică! Dumnezeu, dorind să creeze esența supremă a perpetuării umanității, a combinat în proporții numai de El știute amestecul perfect între forță și sensibilitate.

Dar, drumul femeii nu a fost mereu presărat cu petale de trandafiri. În spatele voalului subțire al grădinii sale interioare, ea a avut de răbdat numeroase nedreptăți a îndurat suferințe, prejudecăți și baricade sociale dar până la urmă a triumfat în fața discriminării. În evoluția societății, femeia a jucat un rol important, luptând pentru drepturile sale, iar fiecare victorie

a sa, a fost un pas către emancipare.

În mișcările feministe, printr-o forță colectivă, femeile au ridicat împreună vocea pentru egalitate, pledând pentru drepturile fundamentale care le aparțin, construind un pod de solidaritate care traversează barierele sociale și culturale. Prin acțiunile lor, femeile militează pentru a schimba mentalități și pentru a deschide uși către o lume în care fiecare femeie să poată străluci în întreaga ei splendoare.

Reprezentantă a sexului slab, considerată cândva doar o însoțitoare a sexului puternic și nu o parteneră egală a acestuia, femeia, a reușit să depășească stereotipurile, în contextul științific ajungând în laboratoare de cercetare și ateliere, aducând astfel contribuții semnificative în diverse domenii. Marie Curie, a iluminat calea științei, dovedind că inteligența nu cunoaște gen. Nenumărate femei au fost pionii importanți ai schimbărilor sociale și tehnologice, înscriindu-și numele în cartea progresului uman.

Îmbrăcată în straiile elegante ale intelectului și grației, femeia, este și o ambasadoare a rafinamentului și a educației. Ea s-a ridicat dincolo de limitele impuse și a devenit o prezență puternică chiar și în domenii precum dreptul, politica și afacerile. Excelând în toate ramurile, practic în fiecare domeniu avem multiple exemple ale inteligenței sclipitoare, determinării și capacității feminine de a modela destinele lumii.

În artă și literatură, femeia a radiat într-o magie a esteticii încântătoare în deplinătatea aptitudinilor sale, brodând slove în versuri ca expresie a sensibilității sale, creând povești captivante cu multă imaginație și rezonând în inimile cititorilor. În fiecare tablou femeia a conturat lumi formidabile, de vis și a pictat portrete ale forței sale magnifice interioare.

Femeia este un simbol al rafinamentului și grației, o regină în propriul ei regat, guvernând cu intuiție și compasiune. În ochii săi strălucește iubirea, iar în inima ei se ascunde o putere de necontestat.

Rolul matern al femeii este, fără îndoială, unul dintre cele mai nobile și complexe. Mama este o călăuză prin labirintul întortocheat al vieții, în formarea caracterelor, ghidându-și copiii cu înțelepciune și afecțiune. În rolul de soție și mamă femeia este o zeiță a dragostei necondiționate ce unește și ține legată familia prin iubire și devotament. În privirea ei găsim liniștea și pacea, în vorba-i blândă găsim dragostea și căldura unui cămin, iar în atingerea ei gingașă și tandră găsim alinarea tuturor suferințelor și necazurilor. Prin nopțile de nesomn pline de grijă și prin toate eforturile și sacrificiile pe care le face, ea devine arhitectul familiei, construind temelia pentru viitor.

Uneori aleargă împovărată de sarcini spre a nu fi depășită de timp, dar nu se lasă niciodată îngenunchiată de viață. Plânge când e fericită, suferă zâmbind, găsindu-și puterea în propria-i gândire. De cele mai multe ori, nu se plânge, își urmează destinul și își joacă rolul pe scena vieții, până la final. Fiind o luptătoare cu o voință de oțel, ea se transformă la nevoie, din zeița gingașă și plină de candoare, în leoaică.

Esența femeii nu poate fi înțeleasă în întregime pentru a fi imortalizată în cuvinte sau expresii. Femeia în sine, este o operă de artă vie, mereu în devenire, o poezie cu metafore subtile și rime complicate, o melodie care nu poate fi transpusă complet pe note, un tablou al cărui adevăr poate fi doar intuit, căci în orice clipă a trăirii sale, ea adaugă culori noi în paleta umanității.

Fiecare femeie este o poveste unică, o perlă în colierul diversității umane, o floare ce înflorește în toate anotimpurile vieții. În toată splendoarea și complexitatea ei, femeia, este eleganța absolută a existenței, o dansatoare sub clarul de lună al destinului, o poveste nesfârșită, ce rămâne o fascinantă enigmă.

INTERVIU CU PROFESORUL DR. YOSHIRO SAKAMOTO (1)

Daniel IONIȚĂ

O călătorie pe urmele lui Ștefan Baciu și Andrei Codrescu, pe ruta România–Brazilia–SUA–Hawaii, via Kyoto, Japonia

Daniel Ioniță în interviu cu scriitorul, cercetătorul literar, exeget și biograf literar al lui Ștefan Baciu – Profesorul Doctor Yoshiro Sakamoto de la Universitatea din Kyoto, Japonia – despre, între altele, suprinzătoarea (pentru noi!) călătorie a domniei sale pe teritoriul poeziei românești contemporane. Și nu numai...

***

Daniel IONIȚĂ: Se întâmplă foarte rar ca un scriitor, cardu academic și cercetător pe tărâm literar (sau poate pe orice alt tărâm) din Japonia să dezvolte o pasiune, și apoi o carieră impresionantă în într-un subiect, sau subiecte, privind o țară relativ mică, aflată undeva la margine de est a Europei, în speță România. Între București și Kyoto sunt, în zbor de avion, aproximativ 8700 km. Distanța culturală poate apărea și mai vastă, ținând cont că venind dinspre Japonia, întâlnim în drumul nostru nu doar cultura japoneză, în multe privințe atât de diferită de oricel altă cultură, dar apoi, înaintând înspre vest, avem străvechea cultură chineză, cultura koreană, apoi țările Asiei centrale adânc afectate de cuceririle imperiului mongol din evul mediu și apoi de imperiul sovietic, cultura persană a Iranului, apoi marile culturi ale Turciei și Rusiei, pentru ca, în fine, să poposim pe undeva pe țărmul de vest al Mării Negre, de unde România se deschide prin Dobrogea și Dunăre. Dar înainte de a intra în subiectele de cercetare în domeniul literar, ce anume ar trebui să cunoască cititorii noștri despre Yoshiro Sakamoto, dincolo de cariera academică, pasiunea pentru literatura Pacificului, și cea legată de România? Pentru fiecare din noi, familia, părinții, locurile unde

ne-am petrecut copilăria, prietenii – sunt importante, aproape sacre. Să începem cu începutul: Ce ne puteți destăinui despre începuturi și copilărie?

Yoshiro SAKAMOTO: În primul rând mulțumesc cititorilor, cât și dumneavoastră domnule Daniel Ioniță - pentru această ocazie specială. Despre mine, nu cred că înțeleg încă dacă am realizat cu adevărat ceva important, personal vorbind. Mă simt deosebit de onorat să pot prezenta într-un asemenea cadru adecvat, despre călătoria mea în poezia și viața lui Ștefan Baciu - care merită să fie prezentate cititorilor.

Despre copilărie... în linii mari... m-am născut și am crescut într-un mediu natural minunat, în arhipelagul japonez, înconjurat de munți, nu departe de orașul Kyoto, unde familia mea și cu mine locuim și activăm și astăzi. În apropierea locurilor copilăriei se află un munte sacru unde fondatorul Shugendo (Calea Încercărilor) a practicat ascetismul și meditația prin care a ajuns la iluminare spirituală. Este un munte unde s-a descoperit minereul unui meteorit, și în credința locală muntele este egat de puterea cosmică a Carului Mare. Am urcat adesea, cu familia, pe acest vârf. Frumusețea soarelui răsărind și apunând peste orizontul ondulat al munților este, probabil, peisajul care îmi simbolizează copilăria. Obişnuiam să mă joc după lăsarea întunericului în acel crepuscul al orașului cuibărit între munți, în prezența intimă a insectelor care șopteau în copaci și tufişuri. Așa că, atunci când am călătorit printre dealurile Transilvaniei și am pătruns în munți, am retrăit cumva acea euforie, pentru că deși călcam pe un tărâm nou, nostalgia – reamintită - era similară. Aveam cu mine o carte de poezii de Lucian Blaga, chiar dacă nu stăpânesc atât de bine limba română: „Alunec în amintire, e-așa de mult de atunci./ Pe culmile vechi unde soarele iese din pamânt/ Privirile tale erau albastre și-nalte de tot./ Zvon legendar se ridică din brazi./””. Cu încântare, reciteam adesea acest poem. Aveam deasemenea „Poemele poetului tânăr” a lui Ștefan Baciu, volum cu care a obținut „Premiul Regele Carol” pentru literatură în 1935, iar poemul de deschidere „Poemul Poetului Tânăr”, îl citeam cu acelaș sentiment de nostalgie: „Să mergi pe drumul neted lângă pomii uzi/ Și să visezi cu palma ratacită 'n basme și în păr./.../ În seară să te-afunzi cu părul netezit/ De palma calmă a curentelor de munte/ Să dormi cu capul pe nadir, cu tălpile 'n zenit/ Și apoi să-ți scrii poemele țâșnind din frunte./””.

Privind în urmă, cred că întâlnirea mea cu România mi-a adus din nou în trup și în suflet aerul cu munți și râuri pe care l-am respirat în copilărie, un fenomen catartic greu de descris.

Daniel IONIȚĂ: Anii adolescenței sunt unici pentru fiecare din noi. Învățăm despre viață în cadrul familie și al școlii, citim, unii din noi încep să scrie, să se viseze scriitori. Ce amintiri ale acelor vremuri ne poate împărtăși adultul Yoshiro Sakamoto?

Yoshiro SAKAMOTO: Nu am avut o copilărie și adosecță fericite. Nu mi-a plăcut să merg la școală.

Școlile japoneze sunt precum niște fabrici care produc roboți pentru industrie, pe calapodul sistemului. Societatea însăși este ca o mișcare mecanică de pioni care lucrează pentru beneficiul general – cu avantajele și dezavantajele de rigoare. Este foarte greu să învățăm să ne folosim propriul cap și să gândim critic despre societate, care este foarte omogenă, iar presiunea de a face lucrurile la fel este foarte puternică. Am rămas inert față de învățământul primar japonez. Nu am fost un rebel, doar complet apatic. Lipseam adesea de la școală, și nu aveam viață socială. Îmi petreceam timpul închis în casă, aranjând piesele jocului Shogi (un fel de versiune japoneză a șahului).

Dar una dintre cele mai frumoase amintiri ale mele din acea perioadă a adolescenței este cea a unei întâlniri cu un profesor. În primul an de gimnaziu (când am avut 13 de ani), nu mergeam deloc la școală și îmi petreceam tot timpul acasă, deprimat. Nu aveam nicio distracție, nicio speranță și niciun prieten. Într-o zi, un profesor a venit să mă viziteze. Maeda-sensei, un tânăr profesor de limba engleză de la acea vreme. Participam totuși în echipa de baseball a școlii, iar Maeda-sensei era, de asemenea, consilierul asistent al echipei. Era îngrijorat de faptul că nu mă prezentam deloc, așa că a venit până la mine acasă. Apoi m-a urcat în mașina lui și m-a dus într-un loc îndepărtat. M-a dus într-un parc din altă provincie, unde nu ne cunoștea nimeni, pentru că era îngrijorat că aș fi fost deranjat de privirile adulților și ale prietenilor din parcul din apropiere. Acolo am jucat baseball-catch și am vorbit despre tot felul de lucruri. Am aflat atunci că el era un turist avid care călătorise în diferite părți ale lumii, era percuționist, apoi pictor, și învățase limba engleză în Anglia. El mi-a arătat cât de mare este lumea. De asemenea, m-a învățat că, indiferent cât de ridicolă este societatea, nu trebuie să te pipernicești în ea, ci să gândești liber. Mi-a arătat bucuria și importanța de a sări peste momentele dificile și de a învăța, de a cunoaște, și de a trăi liber. El a devenit un model pentru mine, cel puțin doream să fiu ca el. El a declanșat în mine dorința de a învăța. Mai presus de toate, am învățat de la el simpatia și compasiunea pentru ceilalți. Și am învățat importanța călătoriilor și a cititului de cărți.

Daniel IONIȚĂ: Vom intra curând pe tărâm profesional și literar. Până acolo însă... Cine este Yoshiro Sakamoto în viața de zi cu zi, în afara spațiului profesional-academic și de scriitor?

Yoshiro SAKAMOTO: Să fiu sincer, nu știu exact cine sunt! Nici măcar nu știu dacă sunt un „profesional-academic” sau un „scriitor”. Îmi este dificil să răspund la această întrebare. O serie de întâlniri m-au ajutat să ajung unde sunt astăzi. Întâlnirea cu soția mea Isabel, și ea profesoară universitară, apoi fiul nostru, Naghisa. Iar întâlnirile nu se limitează la Japonia. Călăuzit de urmele lui Ștefan Baci, am călătorit în România, Elveția, Germania și Hawaii, unde am avut multe întâlniri de neșters. Întâlniri cu maeștrii ai literelor, cu prieteni, cu

pământul de acolo. România este unul dintre cele mai importante toposuri pentru mine. Transilvania, dar și Carpații, Delta Dunării și Marea Neagră continuă să-mi inspire sufletul. De asemenea, sunt profund legat de insulele Amami, arhipelagul meu de spirit. Locuiesc în Kyoto de o perioadă relativ lungă. Nu mă m-am mai putut deplasa la fel de ușor ca înainte din cauza copilului, ca și a dezastrului provocat de virusul Corona. Dar deși locuiesc în Kyoto, am în continuare senzația că sunt în călătorie. Acum sunt într-o aventură, încercând să trăiesc momentul alături de soția mea, de fiul nostru, și de prietenii mei de aici.

Kyoto, vechea capitală a Japoniei, este un oraș... mai degrabă un univers organic și intens tehnologic. Este deschis către munți, râuri, creaturi și stele - elementele lumii naturale - și este înconjurat de o pădure muntoasă de un mister profund. Deși este unul dintre orașele mari din Japonia, se deosebește de metropole precum Osaka și Tokyo, care se bazează pe așa-numitele principii economice consumeriste. La Kyoto locuiesc mulți oameni interesanți - din țară și din străinătate - care încearcă să scape de sistemul consumerist încorporat, de statul zombificat - și să își creeze o viață într-o dimensiune alternativă. Încă de acum 1500 de ani, Kyoto a fost un oraș cosmopolit în care s-a adunat o gamă diversă de oameni de pe toate continentele și oceanele. În semn de solidaritate cu înțelepciunea acestor oameni, am vrea să ne plănuiim posibilele modalități de a trăi într-o societate post-industrială. În literatură, aș vrea să împlinesc cuvinte în acest scop. În această privință, cred că Kyoto poate fi cumva ca Brașovul sau Cluj-Napoca. Oameni diverși se adună aici, unul după altul, și în fiecare zi se întâmplă ceva. În mijlocul orașului Kyoto, râul Kamo curge, ca și tainicul Someș, iar eu cred că cele două râuri se înrudesesc. Ambele sunt râuri care poartă amintirile multor oameni care au trăit o istorie foarte lungă, de inspirație pentru noi.

Daniel IONIȚĂ: La un moment s-a conturat interesul dumneavoastră pentru scriitorii români. V-aș ruga să ne descrieți, deocamdată, începutul acestui interes. Cum a ajuns un student japonez de la facultatea de litere, să înceapă să facă cercetare cu privire la scriitori, la poezia provenită tocmai din România. Care au fost primele impulsuri către acest interes? Decrieți-ne vă rog, începutul poveștii...

Yoshiro SAKAMOTO: Iertați-mă dacă răspunsul va fi lung și cu ocolișuri. Interesul inițial a fost pentru scriitorii individuali, precum Codrescu și Baci. Abia apoi a intervenit un interes profund pentru literatura oamenilor din România. Dar asta este normal. Scriitorii, fiecare contribuind ca individ, crează o literatură națională. Apoi, am provenit, inițial, de la o catedră de literatură, ci de la o catedră de „Cultural Studies”. Mă interesează mai mult dinamica culturală care se creează în un mediu cultural comun, cu contacte reciproce, negociere, coliziune uneori, și amestec cu „celălalt”.

decât un domeniu cultural omogen și static închis de normele unei anumite națiuni sau ale unui anumit grup etnic. Cred că toate culturile se creează așa. Și nici cultura, nici istoria nu pot exista fără „celălalt”. Și în societatea japoneză, sunt mulți oamenii din diverse contexte: coreeane, ryukyuene, Ainu, ș.a.m.d. În timpul anilor de licență, am învățat cum să ascult vocile mici și nerostite ale „celorlalți”, care sunt reduse la tăcere de istoriile mai mari ale națiunilor și unităților etnice puternic definite.

Am studiat inițial la Universitatea Babeș Bolyai în cadrul unui program de schimb în 2005-2006. Teza mea de absolvire, pe care am prezentat-o la întoarcere la universitatea mea din Japonia, a fost intitulată „Rasismul și țiganii, structuri de opresiune în fotbalul românesc”. Am analizat discursul mediatic despre Bănel Niculiță, un fotbalist de origine romă care a jucat pentru Steaua București la acea vreme. În acea perioadă călătoream în mod constant în munții Transilvaniei și de-a lungul coastei Mării Negre, sau în alte țări. După absolvirea facultății, am lucrat în sectorul privat timp de trei ani, înainte de studiile postuniversitare. Cititul era metoda de a supraviețui sau de a respira în lumea corporatistă japoneză, mecanică, înăbușitoare și fără gust. Nu am putut uita niciodată zilele pe care le-am petrecut în România și mi-am dorit să vizitez din nou România pentru studiile postuniversitare. În acea perioadă, un scriitor pe care îl citeam tot timpul și de la care m-am inspirat a fost profesorul coordonator, scriitorul, antropologul și criticul Ryuta Imafuku. El nu este un specialist cu privire la România, ci un antropolog și un *Homme-de-Lettre* cunoscut pentru etnografia poetică a Americilor și pentru critica literară și de artă. În Japonia, Imafuku a fost un susținător al „Creolism”-ului, un curent care a înflorit în anii 1990 în studiile culturale și în critica postcolonială și postmodernistă. Imafuku a descris spiritele vernaculare de rebeliune țesute în diverse regiuni de către oameni care au fost reduși la tăcere în umbra unor amintiri dureroase în procesul colonialismului și modernității occidentale, adică exploatării violente a zonelor marginalizate de către imperii și state mari. Dinamică culturală se formează prin istorie dureroasă și amestecul de diverse elemente transcendând granițele naționale și etnice. Imafuku a „cântat și susținut” o percepție poetică a lumii mai tolerantă, cu speranță, bazată pe întâlniri contingente, liberate - precum modelul oceanic mereu în mișcare, opus cadrului normativ și esențialist al principiilor continentale, precum națiunea, rasa sau granița. În cartea sa principală „Arhipelago-Mundi” (2005), Imafuku a scris despre Andrei Codrescu, alături de Edouard Glissant - poetul-filozof din Martinica - și de poetul rus exilat Josif Brodsky, apoi Derek Walcott din Sfânta Lucia, poetul-filosof naturalist Henry David Thoreau, sau poetă itinerantă prin cele două Americi, Elizabeth Bishop. În această lucrare, Codrescu e descris în rezonanță cu Lafcadio Hearn, cel originar de pe insula grecească Lafkada. După ce s-a inspirat din lumea celtică

a Irlandei, Hearn a devenit scriitor itinerant care a trăit ca jurnalist în New Orleans (Statele Unite), Martinica (Marea Caraibelor) și apoi în Japonia. A fost un om cu o ureche unică, cu un suflet sensibil și un spirit ascuțit. În Japonia, s-a căsătorit cu japoneză, și a adunat de la ea numeroase „basme” japoneze, pe care le-a compilat în „Kaidan” (povești cu fantome). Avea și numele japonez Koizumi Yakumo și a devenit un scriitor foarte cunoscut aici. Urmele lui Hearn sunt asemănătoare cu cele ale lui Codrescu. Amândoi îmbrățișează și iubesc sensibilitatea magică și mitică autohtonă din periferia Europei, și o combină cu sensibilitatea autohtonă din New Orleans, de la periferia Americii. Ei privesc profund o lume cu variată, multicoloră, multistratificată, în contrast cu societatea de consum, omogenizată. Iar Codrescu însuși îl apreciază pe Hearn, publicând nu demult o antologie de „Kaidan - Povești cu fantome”, cu o prefață scrisă de el însuși. Din contextual acestuia. Prin Imafuku și Hearn deci, am început să citesc operele lui Codrescu.

În Japonia, după anii '90, au existat apeluri pentru o literatură a exilului și o literatură transnațională, literatură post-colonială, lăsând în urmă literatura națională și etnică esențialistă. Sub influența unor poeți-gânditori precum Ryuta Imafuku și Keiji Suga, a fost introdusă o literatură a călătoriei, a exilului, care include pe „celălalt”, menținându-se o perspectivă mai pluralistă, mai fluidă, multi-stratificată, sofisticată. În această direcție au fost traduse și textele lui Andrei Codrescu. Deci punctul de plecare nu a fost literatura română, ci mai degrabă multiplele fațete ale literaturii mondiale - în care Codrescu și Baci strălucesc. Interesul meu pentru Andrei Codrescu și Ștefan Baci, s-a extins, eu fiind fascinat și de Emil Cioran, Mircea Eliade, Lucian Brăga, Ion Minulescu, Tristan Tzara, Panait Istrati, Gherasim Luca, Paul Păun, Victor Valeriu Martinescu, Alexandru Paleologu, Gregory Kugler-Apunake, Max Blecher, Herta Müller și Paul Celan, printre alții.

Dar, mai presus de toate, aș vrea să subliniez că cel mai important element în această călătorie de cunoaștere a fost că am cunoscut-o și am fost învățat de profesoara Ruxandra Cesereanu. Ea mi-a făcut cunoștință cu Codrescu însuși, despre care voi vorbi mai târziu. M-a condus în mai multe excursii în frumoșii munți ai Transilvaniei, pe râurile și castelele medievale în ruină care împânzesc dealurile ca niște insule, în Delta Dunării, și am fost profund fascinat de estetica culturală a României. Apoi la o excursie atelier în moștenirile negative ale dictaturii comuniste, cum ar fi Jilava, Pitești, Aiud și Sighetul Marmăției. Am putut atinge și învăța despre greutatea istoriei României în secolul XX. Am fost învățați despre literatura de mărturie și credințe despre suferințele istorice, exemplificate de un Ion Sîrbu sau Nicolae Steinhardt.

Va urma

IN MEMORIAM- NICOLAE ROTARU

n.28.03.1950 - d.30.03.2024

Așa cum făceam de fiecare dată când era ziua lui de naștere, în 28 martie i-am transmis un mesaj de felicitare. Primeam un feed-back de fiecare dată, scurt, așa cum fac oamenii ocupați „mulțam fain, prietene”. De data aceasta nu am primit nimic și am intrat la bănuieli, zic „nu-l sun, sună el”. Nu a mai sunat pentru că două zile mai târziu Dumnezeu s-a grăbit să-l cheme la el, acolo în împărăția sa. Am rămas stupefiat când am aflat și fără să vreau am slobozit câteva lacrimi care au pornit din adâncul sufletului meu, pentru că dispariția lui Nicolae Rotaru pentru mine e ca și cum ar fi dispărut o parte din sufletul meu.

De acest mare scriitor m-a legat o prietenie de câteva decenii și această bucurie mi-a dat-o Dumnezeu, nu pentru că am activat amândoi în același minister mult timp, ci pentru că ne lega ceva sufletesc, înălțător, dumnezeiesc dragostea pentru literatură. De aceea din viața mea nu a dispărut un prieten de neînlocuit, ci o stare de spirit, un exemplu de viață. Nu am cunoscut pe altcineva mai dedicat scrisului ca el, avea o capacitate de a-și expune mintea pe hârtie cum cred, că nu au avut-o mulți scriitori de când există scris pe acest Pământ. Era în stare să scrie o carte cap-coadă într-o săptămână. Nicolae Rotaru a văzut lumina zilei în satul Glâmbocata, comuna Leordeni, județul Argeș la 28.03.1950, după ce a absolvit cursurile gimnaziale în satul natal, a urmat Liceul „Vladimir Streinu” din Găiești (deci putem spune că este și puțin dâmbovițean), apoi a urmat Școala militară de ofițeri de transmisiuni de la Sibiu, fiind selecționat pentru trupele de securitate în 1972. A urmat studii militare de înalt nivel, adică Academia Militară pe care a absolvit-o în anul 1981, facultatea de transmisiuni. În 1996 a absolvit Facultatea de jurnalism și științe ale comunicării din cadrul Universității București, iar în 2003 a devenit doctor în științe ale comunicării la Facultatea de sociologie. Este membru fondator al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România în 1991. A condus mult timp revista „Pentru Patrie” a ministerului de interne, a fost profesor universitar de științe ale comunicării la Academia Națională de Informații din 2005, după ce s-a retras din cariera militară. Nicolae Rotaru este

scriitorul complet, el a scris în toate genurile literare și nu se poate spune că nivelul scrisului său nu a fost mereu la înălțime indiferent despre ce a fost vorba: roman, publicistică, poezie, reportaj, dramaturgie etc. Este singurul scriitor din țară, de pe acest continent și poate și din lume care a lansat într-o singură zi opt cărți ce însumau peste două mii de pagini, acestea erau cărți de memorialistică. Pot spune că Nicolae Rotaru a fost un patriot de profesie, acest sentiment l-a avut în sânge, în fibra sa genetică. Se simțea legat de satul său natal ca de un copil căruia îi dăduse viață. Îmi povestea adesea despre acel sat cu atâta patos de parcă Glâmbocata Argeșului era centrul Pământului și numai un patriot putea să facă acest lucru. Iubea legea și nu pentru că era unul dintre cei chemați s-o aplice, ci pentru că ea „asigură reguli de care depinde viața noastră” așa cum spunea. Era iubitor de neam, de țară, familist consecvent, avea acea statornicie pe care numai oamenii valoroși o au, adică aceia care au de dat ceva societății, modest, inclusiv material (nu-l interesa dacă după publicarea unei cărți obține vreun folos material, era bucuros că i-a dat viață). Era credincios în religia noastră strămoșească, și mi spunea că atunci când începe scrierea unei cărți primul lucru pe care-l face este să spună o rugăciune, era modul lui de a invoca ajutorul divin. Era dușman înverșunat al inculturii și imposturii, plin de umor uneori, dar un umor fin, cu ținută morală, deosebit de riguros, adept al armoniei sociale și dușman înverșunat al viciilor care dezumanizează. Nicolae Rotaru a urcat treptele ierarhiei militare până la cea de general de brigadă îndeplinind mai multe funcții de conducere de-a lungul carierei sale impresionante, dar în literatură a obținut gradul onorific de... mareșal al scrisului. A scris peste o sută cincizeci de cărți și cine știe câte o mai găsi Zoe, soția lui, terminate sau neterminate, cum spuneam mai sus în toate genurile literare și nu cred că se va mai naște curând un scriitor mai prolific decât el. Despre el și opera lui și-au exprimat păreri sau au scris aprecieri critice personalități marcante ale literaturii române precum: Eugen Simion, Radu Cârnelci, Nicolae Manolescu, Nicolae Dragoș, Ștefan Cazimir, Fănuș Neagu, Nicolae Dan Frunteletă, D.R. Popescu, Alexandru Piru, Paul Everac, Gheorghe Tomozei, Corneliu Leu, Horia Gârbea, Vasile Ursachi, George Arion, Haralamb Zincă.

A publicat de mai multe ori și în Revista Climate Literare, pentru că iubea literatura dâmbovițeană și pentru că a simțit că această publicație recunoaște măsura talentului său, dar mai ales strădania ei, de a da literaturii opere care să dănuie peste veacuri. Dumnezeu să te odihnească-n pace prieten drag!

A consemnat ANTON GAGIU

BANCA AMINTIRILOR (9) ÎN ȚARA MOȘILOR

George GOLDHAMMER

Am scris această minunată „amintire” rămasă în urma excursiilor pe care le-am făcut pe „tărâmul moșilor”, locul unde, după ale mele gusturi și plăceri, este un real „rai pe pământ”. Am colindat deseori prin el și îmi amintesc cu drag de „Cetățile Ponorului” și de „Valea Galbenei”. Aș dori mult să pot retrăi acele zile, dovadă certă că au fost minunate. Ele s-au imprimat adânc în memoria mea selectivă alăturându-se la cea ce a fost plăcut și frumos în viață.

Pornim la drum cu vechea mașina a bunilor mei prieteni și ei iubitori de natură! Direcția, Munții Bihor spre „Țara Moșilor” prin comuna Arieșeni. Peisaje de vis, dealuri și munți împăduriți, râuri repezi... Pe fiecare deal mai înalt o singură așezare... Alegem una pentru odihnă și suntem întâmpinați de un câine mare de culoare albă ce nu părea a fi agresiv. Urcăm spre casuță unde suntem primiți cu bucurie de stăpânul câinelui al căruia nume îl aflăm: „Țurțurii”!!! Ne împrietenim repede, și cu dulăul și cu moșul gospodar, pe care îl cheamă Teodor, și cu soția acestuia, Saveta. Doi oameni fără vârstă, scunzi, bine făcuți, cu o privire caldă și luminoasă.

Atât Teodor cât și Saveta sunt bucuroși de oaspeți! Oaspeți... care apar cam rar în perimetrul lor. Ne primesc omenește, cu prietenie și respect pentru cei care le sunt „mosafiri”. Gospodăria este curată, atât casa în exterior cât și grajdul de animale. Șura, depozitul de fân și celelate anexe gospodărești sunt destul de bine îngrijite.

Suntem invitați în casă. Odaia de zi este puțin cam întunecoasă. Gazdele ne poftesc să ne așezăm la masă! Scoatem merindele noastre, iar ei pe ale lor. Le punem la comun! Noi avem mâncăruri mai orășenești, șnițele, chiftele, roșii, castraveti, pâine albă. Ei ne servesc cu merinde tradiționale: caș de oaie, slănină, ceapă și desigur cu o gură de „pălincă de prune”.

„Poftiț, serviț” ne îmbie Saveta... și în scurt timp încep să ni se dezlege limbile, de parcă ne-am cunoaște de-o vecie. Poate de la pălincă, poate de la ambient... Liniștea se transformă în comunicare. Ne împartășim gândurile, sentimentele. Povestim fiecare despre

locurile unde ne ducem viața, noi despre tumultul orașului, ei despre liniștea munților. Interesant, simțim că cei doi nu ar schimba cu noi... chiar dacă noi avem apă curgătoare la chiuvetă și încălzire centrală iarna. Nu același lucru l-am putea spune noi orășenii, cei care tânjim după viața pastorală, după aerul de munte, verdele de smarald a ierbii, liniștea naturii...

Se miră baciul Teodor cum de câinele lui, Țurțurii, stă atât de liniștit, atât de blând. Ne spune că e foarte inteligent, că simte cine este om bun, sau om rău! Uneori nici rudele sale nu sunt primite fără un lătrat agresiv. Ei, l-am mai îmbunat noi cu o chftea aruncată sub masă! Să nu uit... cam după un an de la acea vizită, când am revenit pe acele meleaguri, câinele ne-a simțit de la mare distanță și a alergat în întâmpinarea noastră manifestând atâta bucurie sinceră precum numai un câine o poate face.

După prânz m-am dus cu baciul Teodor să-mi arate imprejurimile. Am inspectat și sursa de apă. Un jgheab de lemn de unde curgea mereu apă bună de izvor. Curios din fire am vrut să văd și izvorul care era cam la o sută de metri mai la deal. Acesta avea un debit destul de mare, dar multă apă se pierdea prin canalul de pământ care făcea legătura cu jgheabul care ducea spre gospodărie. I-am sugerat lui baciul Teodor să facă un jgheab de lemn direct dela izvor până la el prin care să curgă apa și care să capteze tot debitul izvorului... I-am promis că îi voi aduce de la oraș o țeavă de plastic, un generator electric, cabluri și altele necesare pentru a face o mica (hidro)centrală. Având apă mai multă ar fi putut pune în funcțiune un mic generator de curent și astfel ar fi avut electricitate care ar fi produs lumină fără să mai folosească lampa cu petrol. Nu a comentat nimic, dar s-a uitat la mine curios și interesat. I-am promis că îl voi ajuta să facă unele amenajări. M-am reîntors după un an cu ce i-am promis, dar acolo totul era la fel, neclintit... L-am întrebat de ce nu vrea să se modernizeze iar răspunsul său a fost unul simplu: „așe a fost și la taica meu și așe îi bine!”. L-am înțeleș. Respecta natura și nu vroia sa o industrializeze!

Din moși-strămoși acești moși harnici trăiau din ce fabricau din lemn, ciubere, copăi, coveți, butoaie, cofe, căuce, linguri, și multe altele necesare oricărei gospodării. Iarna la munte este lungă, grea și ține mai mult de șase luni, așa că „muntenii” aveau timp suficient de lucru, de prelucrat lemnul. Vara, coboarau la câmpie cu căruțele încărcate cu produsele lor și le vindeau gospodarilor de pe la satele de șes sau chiar prin târguri. Uneori executau un fel de troc de produse, întorcând-se acasă cu căruța plină de făină de grâu, mălai și alte alimente precum zahăr, sare, petrol lampant, vase, dar și cu materiale de îmbrăcăminte, pânză, ață, articole de pielărie, opinci, foarfeci, cuțițe, dălți, topoare... Îmi aduc aminte de un cântec pe care l-

am auzit în copilărie cântat de cei bătrâni de la munte: „O plecat moțu prin țară/ Cu doniți și cu ciubară/ Și cu ciucuri de rășină/ Să le deie pă fărină// Munții noștri aur poartă/ Noi cerșim din poartă-n poartă/ Hai căluț la deal, la vale/ Că n-am la copii mâncare// Du-mă Doamne-n pace acasă/ La pruncuți și la nevastă...”

Moșii respectau pădurea, nu își băteau joc de ea cum se întâmplă în zilele noastre. Culegeau lemnele uscate de printre arbori și le foloseau pentru încălzit. Doar când aveau nevoie materie primă, de un lemn mai ca lumea, sănătos, din care să poată să prelucreze produsele artizanale, atunci doborau câte un brad falnic.

Odată, când eram în vizită la baci Teodor, acesta mi-a spus că a doua zi are de gând să meargă la pădure și taie un brad. „Din moși-strămoși, spune baciul Teodor, noi tiem lemne pentru a ne putea face lucrurile din care să treim, așe că mâne dimineață la ora cinci mă duc la pădure să tai un brad”. Îl întreb, de ce așa devreme, și dacă aș putea să-l însoțesc și să-l ajut cu ceva. Îmi răspunde: „Trăbă să mărg devreme, să nu mă vadă nime... Pă polițai l-am plătit, dar mă tem de paznicu' pădurii care-i neam cu un vecin de-al meu care stă aici aproape, la vreo 2 kilometri, și cu care am avut o neînțălêgere ce am să ț-o povestesc io odată și ție...”. Totul se întâmpla în perioada „Ceașescu”, când oamenii mai aveau frică de ceva... atunci când era vorba de tăiatul pădurii!

M-am decis totuși să-l însoțesc. Eram curios! La ora cinci dimineața, după ploaie, Teodor ia calul, un lanț, toporul și pornim la drum. Eu sânguincios după el... convins că am multe de văzut și de învățat. Ajungem la o vale care desparte cele două dealuri împădurite adevărate „codruri” cum zice moțu'. Baci Teodor dă drumul la cal... Îl întreb de ce face asta? Îmi spune că știe el de ce și că animalul ne va aștepta la locul potrivit.

Intrăm în pădurea plină de brazi de grosime mare și Teodor se tot uită, cercetează și bate cu palma câte un copac anume. Îl întreb ce caută, deoarece cu toții sunt frumoși, înalți și par la fel. El îmi explică că „Nu orice lemn îi bun de prelucrat! Uite, pă ăsta dacă îl tai și fac din el butoaie or ține numa cinci ani... dar dacă le fac din ala pă care-l cot io amu, apoi țin o viață!”

Se decide la unul care corespunde criteriilor numai de el știute și prima surpriză: apare cu un lung fierăstrău ce era ascuns din timp în loc numai de el știut și începe să-l taie! Încă nu apăruseră ucigașele drujbe. Mă ofer să-l ajut dar sunt refuzat! Încăpățânarea lui mă surprinde. Îl avertizez, copacul poate să cadă peste el, la care-mi explică din experiență... să mă uit mai atent la trunchiul acestuia și am să văd că într-o parte ramurile copacului sunt mai mici din cauza curenților din vale și atunci copacul va cădea în direcția de el știută, acolo unde este mai greu. Și așa a fost. După ce l-a doborât, a urmat, cu ajutorul toporului, curățirea acestuia de

crengile mari, apoi, lungimea cozii toporului a folosit-o ca unitatea de măsură la care trebuie tăiat în bucăți bradul... După tăierea în bucățile dorite, acei „cilindrii” groși și grei i-a rostogolit la vale unde aștepta căluțul moțului. Acolo, a bătut un piron de fier în fiecare bucată de lemn și apoi a legat-o cu un lanț de jugul căluțului, care mai apoi, a târât-o până în curtea neîngrădită a stăpânului.

Când a avut toate bucățile în gospodărie s-a bucurat ca un copil că nu a avut probleme cu pădurarul. Fiecare cilindru de lemn era lung de aproximativ un metru. Acum trebuia despiciat în scânduri de cinci centimetri grosime. Am rămas surprins și de astădată despre metoda folosită pentru a obține doagele necesare construirii unui butoi. Mi-a explicat că despicierea trebuie începută precis din centru pentru a se crea un echilibru și a nu permite toporului lovit cu un ciocan uriaș de lemn să se abată. Până la urmă totul a decurs conform planului ce părea că a fost de multe ori aplicat. Tot materialul finit a fost depozitat în casă pentru a fi uscat. Am admirat toată munca executată în micul lui atelier, cu scule care păreau rudimentare, dar care răspund numai la mâini experimentate. Lemnul în mâinile lui se modela precum plastilina în mâinile copiilor. Totul se făcea cu iscusință, la precizia dorită, folosind doar un singur instrument de măsură - „ochiometrul” - adică ochii etalonați, calibrați în timp de lungă experiență.

Am fost curios să descopăr cum va afla diametrul precis al scândurii ce urma să fie fundul etanș al butoiului. Avea un compas de lemn cu două cuie la capăt pe care îl tot plimba și îl regla până s-a înscris precis de șase ori în canalul în care urma să fie plasate doagele. N-am înțeles totuși cum a calculat acel diametru să fie în concordanță cu totalitate doagelor care alcătuiesc un butoi! L-am întrebat de unde știe această lege matematică? Răspunsul sec, fără nicio altă explicație: „De la tata!”. Mi-a mai spus că rășină de brad asigură etanșitatea perfectă a butoiului.

Am mai dorit să aflu de ce ușa de la grajdul de animale este plină de cuie cu partea ascuțită în afară, ca o perie! Mi-a explicat că acele vârfuri ascuțite îl feresc de urșii care dau târcoale din când în când și „duc” cu ei câte un porc sau chiar un vițel. Amintind de „vițel”, nu pot uita bucuria soției moțului, Saveta, întâlnită pe drum, când revenea dela veterinarul din comună și care avea cu ea dovada scrisă că vițelul tăiat a fost bolnav și că altfel, conform legii, nu mai trebuia predat la stat. Și nu pot uita nici faptul că atunci când am dorit să cumpărăm la țărani miniaturi artizanale din lemn, făcute în casă, pentru a le cadori prietenilor prietenilor noștri de la oraș, nu am fost serviți de frică... deoarece nu era permisă vânzarea acestora decât prin magazinele

→ Continuare în pag. 34

ZĂNGĂNITUL ARMELOR

ȘI CÂNTECVUL MUZELOR

Paul MAGHERU

La aniversarea a 174 de ani de la apariția pe boltă cerească a Luceafărului poeziei românești Mihai Eminescu, în zăngănitul armelor de la granița României cu Ucraina și alte părți din lume, Asociația Națională a Cavalerilor de Clio, cu sediul în Oradea, a dat glas zeiței istoriei Clio și a organizat, luni 15 ianuarie a.c. în sala mare a Primăriei, prima ediție a Galei Eminescu, file rupte din Cetatea Cavalerilor (2020-2023), un fel de florilegiu sau de antologie de articole culese din cele 40 de numere ale revistei Cetatea Cavalerilor; apărute până acum, coordonate de colonel (r) Constantin Moșincat. Invitat să prefațez volumul aniversar, în condițiile de bălăcăreală politică de astăzi, am considerat că cel mai potrivit lucru ar fi să fac câteva aprecieri în legătură cu activitatea politică a lui Eminescu, dar și să evoc, în premieră, câteva dintre experiențele personale dobândite pe urmele pașilor lui Eminescu, pe care m-am străduit să-l cunosc tegumentar, cu toate simțurile, desigur în primul rând cu cel de al șaselea simț, estetic, prin lectura repetată a scrierilor sale.

După cum se știe, Eminescu și-a început activitatea politică, însoțită de cea intens publicistică, de la vârsta de 27 de ani din scurta sa viață, măsurată cu zgârcenie de zânele sorții. Poetul era mânat de un sănătos instinct public, civic, în condițiile de eferescență patriotică generată de Războiul de Independență a țării. Timp de șase ani, între 1877-1883, a lucrat ca jurnalist politic la cotidianul Timpul, organ oficial al Partidului Conservator, la care între 1880-1881 a fost redactor-șef. Într-o polemică acerbă cu partidul liberalilor, cu fruntașii acestora, I. C. Brătianu, C. A. Rosetti, primar al Bucureștilor în 1877, cu N. Xenopol, cu organul de presă al acestora, cotidianul Românul, Eminescu nu ezita să-i acuze pe liberali, care se perindau des la conducerea țării, de lipsa spiritului public, de lipsa de competență și caracter, de minciună, înșelăciune și cumul de funcții.

La 10 mai 1881, când Carol I a fost proclamat rege și țara regat, Eminescu publică în Timpul celebra Scrisoare a III-a și un articol despre starea politică și socială a țării. În loc de „Întregitorul”, Carol I e numit „Îngăduitorul”, fiindcă nu a fost în stare să mențină un echilibru între partide, între guvern și guvernați, astfel încât voința electoratului să nu fie deformată. Domnitorul, era de părere Eminescu, ar mai fi fost obligat să nu aprobe schimbarea miniștrilor fără o motivație serioasă și să nu permită implicarea politică în administrație și justiție.

După cum se știe, convingerile politice ale lui Eminescu erau în linia mari în acord cu cele ale conservatorilor, mai ales cu ale grupării junimiste, conduse de P. P. Carp și Titu Maiorescu, de formație germană. Or, chiar acest spirit junimist, înfiripat la Iași și statornicit în București, a avut meritul de a moderniza România, de a o sincroniza cu achizițiile culturii și civilizației occidentale. Fără limba și cultura germană, noi nu l-am fi avut pe Eminescu. Fără Eminescu românii nu ar fi devenit atât de filozofi, atât de profunzi, atât de sensibili. Dar toate acestea trebuiau să se întâmple și Dumnezeu ni l-a dat pe Eminescu.

Aluziile ironice la alte popoare din Scrisoarea a III-a, publicată cu ocazia încoronării regelui („Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subțire” etc.), alte convingeri și principii politice, „chestiunea orientală”, problema israelită, atitudinea față de Basarabia și Dobrogea, situația românilor din afara granițelor, teoria păturii suprapuse au fost taxate imediat de xenofobie și lipsă de realism. Problema Basarabiei l-a preocupat intens pe gazetarul politic Eminescu, combătând vehement în presa vremii pretențiile Rusiei asupra acestui teritoriu. Se știe că în urma războiului ruso-turc din 1806, Basarabia a fost anexată de Imperiul Țarist, sub pretextul că a fost cucerită de la tătari și turci prin luptă. În studiul Basarabia, Eminescu demonstrează pe bază de documente că teritoriul dintre Nistru și Prut a ținut întotdeauna de unitatea statală a Moldovei: „Nu l-am cucerit, n-am alungat pe nimeni de pe el, ci l-am moștenit ca zestre de la strămoșii noștri milenari”, scrie Eminescu. În ce privește nordul Bucovinei, de asemenea, toată lumea este de acord că fără gimnaziul „Arune Pumnul” din Cernăuți, care l-a școlit pe genialul nostru poet național, chiar dacă sub suzeranitate habsburgică, mai îngăduitoare și luminată decât cea rusească, noi nu l-am fi avut pe Eminescu.

Acuzații de naționalism și xenofobie i s-au adus lui Eminescu și imediat după căderea comunismului, în încercarea inevitabil falimentară de a-l demitiza pe marele poet. Dar geniul național al românilor a înțeles, mai bine decât toți detractorii săi, că intrarea în Europa Occidentală și universalitate se face prin poarta națională. Nu poți fi internaționalist dacă nu îți cunoști poporul și propriile valori naționale. Americanii numesc acest fel de naționalism, ca să evite conotațiile negative, patriotism. Pentru Eminescu, legea supremă în politică era conservarea naționalităților și întărirea statului național.

Ceva asemănător cu naționalismul s-a întâmplat și cu deprecierea semantică a cuvintelor politică și politician. Desigur, răspunzători sunt, în primul rând, oamenii și caracterul lor. Dar vinovată este și o traducere nefericită a sintagmei „zoon politikon” (Omul este animal politic) din tratatul Politică de Aristotel. În limba greacă, zoon nu înseamnă numai animal, ci și vietate, ființă. Definiția lui Aristotel a fost corectă, fiindcă omul este o ființă politică (în greacă polis înseamnă cetate, oraș și, prin extensiune, stat). Ca ființă socială, care nu poate trăi singur, omul este inevitabil o ființă integrată în viața cetății, a polisului, a statului, încât apolitismul este un nonsens. Oamenii confundă politicul cu partinicul, apartenența la un partid. Nepartinic, independent, poți să fii, dar apolitic, nu. Chiar și apolitismul este o formă de a face politică. Obligația noastră ar fi să dăm politicului semnificația originală, pozitivă, pură, de om preocupat de problemele publice, cinstit, generos, iubitor de semeni, și care, într-o funcție politică, pune interesele generale ale publicului mai presus

decât interesele personale. Istoria contemporană cunoaște prea puțini eroi politici care să se fi jertfit precum Eteocle sau Creon din tragediile grecești pentru interesul public.

Întrebarea pe care ne-o punem în legătură cu activitatea politică a lui Eminescu este că, dacă poetul ar mai fi azi printre noi, din ce partid politic ar face parte? Răspunsul ar fi categoric din niciunul. Eminescu n-ar putea trăda și nici trece de la un partid la altul. Adevărații oameni politici urăsc traseismul și pe trădători. Dante îi așază pe trădătorii de patrie și de partide în ultimul cerc, al nouălea, cel mai strâmt și mai groaznic din Infern. Eminescu va rămâne în eternitate ceea ce a fost în timpul vieții, un autentic om politic și patriot român sau, cum singur se definește, un romantic: „Eu rămân ce-am fost: romantic”.

În septembrie 1989, fiindcă nu aveam un angajament de colaborare cu securitatea, nu mi s-a dat voie să mă reîntorc la postul de lector de limba și cultura română de la Universitatea din Bratislava. Mi-am făcut un pașaport turistic pentru Viena, de unde puteam trece apoi liber în Cehoslovacia, atunci mai molipsitoare politic decât Austria. La Viena am fost găzduit de părintele Marin Braniște în capela ortodoxă din incinta Centrului Cultural Român, de unde, chiar în cămăruța în care a fost cazat Eminescu în perioada studiilor vieneze, la 17 decembrie 1989, la Radio Euripa Liberă, am auzit strigătul disperat al unei femei din Timișoara: „Nu trageți, măi, că sunteți români!”. Am hotărât pe loc să nu mă mai întorc în țară până când nu va cădea Ceaușescu. Pe clădirea Universității din Bratislava scria cu graffiti: „Nasleduie Rumunsko” (Urmează România). A doua zi după ce soții Ceaușescu au fost executați în Sfânta zi de Crăciun, la 26 decembrie am luat trenul spre casă, dar la Șturovo am fost întorși din drum, fiindcă românii nu aveau voie să intre în țară. Ziua următoare, la 27 decembrie, am urcat din nou în tren și de data aceasta am ajuns acasă, unde am stat până la începutul semestrului al II-lea al anului universitar 1989-1990, după care m-am reîntors definitiv în România. În 1990 am vizitat pentru prima oară Berlinul Occidental, după căderea Zidului Berlinului în noaptea de 9 spre 10 noiembrie, cu gândul că voi putea depista ceva urme din perioada studiilor lui Eminescu la Berlin, dar n-am găsit nimic. Călătorii puteau trece acum liber pe sub poarta Brandenburg de cealaltă parte a Zidului, care timp de 28 de ani din perioada Războiului rece a despărțit Estul Germaniei de Vest. Câtă deosebire între Berlinul răsăritean și cel occidental, ordonat, liniștit, civilizat! Mulți trecători își luau ca amintire

→ Continuare din pag. 32

cooperativei socialiste.

Am fost de asemenea curios să aflu cum a fost cu „neînțălêgerea” cu vecinul care locuia la distanță de un deal – cam vreo doi kilometri - și am aflat cu durere că și eu am fost implicat în acea dispută!!!

Povestea e destul de scurtă! Iubind acele locuri și mergând des pe-acolo a început să ne știe lumea. Cu ocazia unei vizite, la reîntoarcere spre casă, la oraș, am fost opriți de un moț pe care îl știam cât de cât, fiind locuitor al dealului vecin de-al baciului Teodor și care ne-a rugat ca la următoarea dată când vom reveni pe acele meleaguri să-i cumpărăm o pompă, aceasta

resturi din Zidul Berlinului. Regret că n-am avut și eu aceeași inspirație, probabil fiindcă nu mă întorceam direct acasă.

Eram lector de limba și literatura română în Cehoslovacia, când a trecut pe la mine omul de cultură, patriot, eminescolog și istoric literar Victor Crăciun din Republica Moldova, într-un itinerar pe urmele lui Eminescu. Mi-a arătat printre altele aparatul de fotografiat cu burduf, cum era pe atunci, cu care într-un atelier foto de pe Václavské Náměstí, artera centrală a Pragăi, a fost fotografiat Eminescu, prima, cea mai reușită și vehiculată fotografie a tânărului scriitor romantic Eminescu. Aparatul se păstrează și azi la Muzeul Tehnicii din Praga, nu departe de Universitatea Carolină. Am aflat de la cercetătorul literar Victor Crăciun că, în 1869, la vârsta de 19 ani, adolescentul Eminescu, însoțit de mama sa Raluca Eminovici, era în drum spre Königsberg (orașul de naștere a lui Kant), unde își avea un frate înmatriculat ca student extraordinar. De aici, peleginul moldovean a plecat de unul singur la Viena și Berlin. Itinerarul a trecut prin Blaj, un important centru greco-catolic, un fel de Roma a Transilvaniei, unde Eminescu și-a făcut câțiva ani de studii, poate a trecut și prin Oradea, dar în mod sigur prin Ștei, la prietenul său Miron Pompiliu, pe care-l cunoștea de la Iași și care l-a inspirat în elegia populară „Ce te legeni?”. Nu este exclus ca titlul poemului „Memento mori” să fi fost sugerat de inscripția în latină (Viator memento mori) de pe crucea uriașă din grădina Palatului Schönbrunn, ridicată din porunca lui Șerban Cantacuzino, domnul Țării Românești, care îl sprijinea în ascuns pe Leopold I, după cel de al doilea asediu al Vienei de către turci, în 1683.

Mai aproape de noi, în 1999, înainte de a deveni parlamentar, am participat la Congresul Internațional de Slavistică de la Londra. Fără să mă descurc prea bine în limba engleză, am luat de unul singur autobusul spre Stratford-upon-Avon, locul de naștere și de veci al lui Shakespeare, unde am depus o floare de „nu mă uita” pe mormântul lui Shakespeare și una din partea lui Eminescu, cu gândul la poezia sa postumă Cărțile: „Shakespeare! adesea te gândesc cu jale,/ Prieten bland al sufletului meu;/ Izvorul plin al cânturilor tale/ Îmi sare-n gând și le repet mereu./... / Greșind cu tine chiar, iubesc greșala./ S-aduc cu tine mi-este toată fala.”. Fala lui Eminescu a fost Shakespeare, fala noastră, a românilor, este și va rămâne Eminescu.

fiindu-i necesară pentru a umfla roțile de cauciuc dela căruța sa... Ceea ce am și făcut! La aflarea acestei vești baciul Teodor a fost și mai supărat pe vecinul obraznic care a îndrăznit să îi „exploateze” pe mosafirii săi. De fapt, conflictul cu vecinul era unul cu rădăcini mai vechi, datorat faptului că i-a intrat calul acestuia să pască pe pășunea lui. M-a întristat totuși confirmarea că nici aerul curat, nici liniștea munților și nici distanța... nu reduc cu nimic ranchiunul, supărarea și ceea ce este rău în ființa supremă numită om. Rămân totuși în amintire cu acele minunate zile pe care le-am trăit în Țara Moșilor atunci când am vrut să evadez de arșița verilor și a vacarmului citadin. Și totuși, cât de plăcut a fost să scriu și să rememorez acele clipe fericite...

FUGIND sau Acasă, cândva, cu Mircea Horia Simionescu (niște file de jurnal)

Ion Iancu VALE

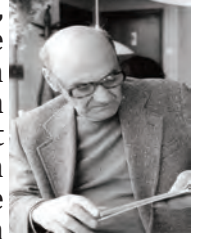
Mulți oameni, scriitori sau nu, se pot lăuda, desigur, cu prietenia marelui scriitor Mircea Horia Simionescu, dar cred că eu sunt unicul care s-a bucurat de o deferență și de un interes special din partea acestuia. Acest lucru s-a datorat, probabil, și faptului că eram consăteni și mai ales vara, când stătea mai mult la Pietroșița, ne întâlneam deseori, pentru a sta la „taclale”, sau pentru a-i citi din poeziile mele, dar și din cauză că (așa cum de altfel a și afirmat într-o prefață la prima mea carte „Lupii la mare”) eram “ un anarhist într-o societate anchilozată” demn de abordat și de studiat, cu toate riscurile, existente la acel moment, și pe care scriitorul și le-a asumat...

Aș putea povesti multe despre inefabila mea prietenie cu acest aristocrat al scrisului românesc. Deocamdată, însă, mă voi rezuma doar la o întâmplare reprezentativă, petrecută înainte de 90, inedită și plină de conotații speciale și la redarea a câtorva scrisori, relevante în acest sens, din corespondența pe care o purtam, cu osârdie, cu MHS-ul, de pe acolo de pe unde viața și vremurile mă tot alergau. De asemenea am inserat și un interviu făcut, cu MHS, pentru un ziar la care am lucrat în perioada anilor două mii.

Era miez de vară și mă întorceam, iarăși, acasă, din peregrinările mele, fără rost (așa ziceau unii), pe care le făceam de-a lungul și de-a latul țării. Nu cu mult timp înainte de oprirea trenului în stația Pietroșița (capăt de line ferată), cu toate că noaptea o petrecusem în Gara de Nord, în loc să mă duc întâi și întâi acasă să o vad pe mama să, mă odihnesc, cum ar fi fost normal, m-a trăsnet din senin ideea, să dau o fugă până la domnul Mircea și să îl salut de sosire.

Acesta a fost unul din acele momente miracol, din existența mea, când (ca dictate, parcă, de altcineva), recurgeam la anumite gesturi și acțiuni care, inițial, păreau ilogice, dar care în cele din urmă, se dovedeau a fi fost practic, cele mai fericite și benefice alocate.

Așa că în loc să ies din incinta gării, în șosea, și să mă abat în stânga spre Dealul Frumos, pentru a ajunge „În vârf la Cocoș”, unde se află casa scriitorului, eu am traversat drumeagul din spatele gării, și prin grădinile de pomi, trecând peste pârleazuri și escaldând garduri, am urcat până la vila maestrului, pe care am regăsit-o mereu neterminată și mereu în lucru. Nu știam dacă acesta este acasă, dacă este ocupat, dacă are chef de vizite... Nu știam nimic, pentru că nu îl anunțasem în prealabil, în nici un fel despre această sosire, a mea, pe meleagurile natale.

Am urcat poteca, ce ducea, în spate, la intrarea în mansardă și l-am strigat. Am auzit apoi zăvorul ușii, care s-a deschis și în cadrul ei, masiv și blond, s-a înființat maestrul. M-a privit un moment nesigur, parcă surprins. Apoi fața i s-a luminat, și și-a deschis larg brațele... „Ce mai faci domnule? Pe unde tot umbli?, mi-a zis. Hai în casă și scuză deranjul”. Am intrat în cămăruța modestă unde lucra (scria), timp în care asculta muzică, clasică.

Era singur. Soția, doamna Dorina, „cerber” și înger păzitor, nu era acasă, era plecată la București (ce noroc, căci era cam supărată pe mine...). M-a invitat să mă așez într-un fotoliu, mi-a dat ceva să mănânc, mi-a făcut o cafea și mi-a pus, în față, un pachet de țigări. Pe atunci, încă, mai fuma și el în neștire.

După toate acestea, primul lucru pe care mi l-a relatat a fost acela că un bun prieten de familie, Iuli Mărculescu (cel pe care, eu, mai târziu aveam să-l sprijin la întocmirea și tipărirea unor, foarte emotionante „Jurnale” despre locurile și oamenii din zona noastră), care locuia în centrul comunei, i-a povestit la telefon că de două zile mă căutau prin comună doi milițieni, împreună cu un civil.

Apoi am vorbit, am vorbit... până când am adormit. M-am trezit după amiază, buimac și speriat ne realizând unde mă aflu. Domnul Mircea m-a liniștit spunându-mi că dormeam ca un copil și nu s-a îndurat să mă trezească. M-a sfătuit apoi să fiu atent ca, ducându-mă să o văd pe mama, să nu dau „nas în nas” cu cei care mă căutau. I-am spus că nu o să mă duc acasă ci, că o să plec din nou în țară. „Iară fugi?” m-a întrebat.

Nu m-a întrebat unde am de gând să plec, nu mi-a mai dat nici alte sfaturi, m-a rugat doar să nu povestesc la nimeni despre această întâlnire a noastră și să-i scriu cât mai curând posibil.

L-am asigurat că așa voi face și că îi voi scrie de pe oriunde mă voi găsi. Mi-a dat apoi un pachet de „Snagov” („din rezervele strategice”) și ultimii opt lei pe care îi mai avea în casă. Mi-a pus pe umăr geanta mea de „artist” m-a condus până la poartă, m-a îmbrățișat și am plecat. Se uita lung, lung și trist, după mine...

Am reluat drumul pe care îl parcursesem la venire, până în spatele gării, având grijă să nu fiu

văzut și din traversă în traversă am ajuns în stația Tepeș Vodă, de unde m-am urcat în ultimul tren spre București și de acolo mai departe...

Eu fugeam din nou și mama mă aștepta „cu frații și casa la un loc”. „Aia” însă nu m-au prins. Le scăpasem și de data asta, grație lui Mircea Horia Simionescu, cu care am rămas în continuare într-o reciprocă și caldă corespondență poștală, fiecare scrisoare pe care mi-o trimitea fiind un dar celést, care îmi ușura viața de poet peregrin și hăituit. Iată în continuare câteva din scrisorile noastre, ale maestrului și ale mele, la cele pe care eu i le scriam făcându-le mai întâi ciorne (din cauza scrisului meu dezordonat, ce nu mi l-am putut corecta nici până în prezent), și pe care Ella Davidescu, fosta mea soție (Dumnezeu s-o odihnească!) mi le-a descifrat și le-a dactilografiat putând, acum, să le redau aici:

Iubite prietene,

Scrisoarea ta mi-a parvenit cu destulă întârziere - a trebuit să mi-o aducă cineva de la Pietroșița la București, unde plecasem cu două zile mai înainte. Cum era de imaginat, am încheiat cartea - romanul - „Redingota” - cu mare întârziere. A fost un chin teribil, mă îngrozesc numai când îmi amintesc.

De altfel nici la această oră nu s-a încheiat, pentru că după ce mi-a fost receptat la editură, s-a dus la Consiliul Culturii, la o lectură... suplimentară. Stau blocat în București, pe căldură mare, în așteptarea verdictului.

Treburile urgente pe care le aveam de împlinit, le amân mereu din cauză că n-am dispoziție, sub apăsarea așteptării, ca să le scriu. Nici sănătatea nu mi-e bună, au fost niște muște* metereologice care mi-au dat bătaie de inimă oribilă. Dar oi trece și peste astea...

Ce faci? Mi-a părut rău că n-ai găsit (poate între timp ai găsit) niște prieteni de suflet cu care să te simți bine. Ai mai scris? Te-ai adaptat mediului transilvan? Am speranța că atmosfera de acolo e propice muzelor, că ai ochiul limpede să prinzi frumusețea locurilor despre care mi-ai scris.

Mi-e dor de Pietroșița. Aș sta la taclale, pentru că vezi, activitatea scrierii cărții m-a suspendat cu totul de la toate bucuriile - câte mai pot fi - ale vieții. Cred că după 15 iunie mă voi duce la noi, să mai leg două cărămizi și trei scânduri la casă. E jale cu lipsa de forță și, firește, de gologani.

Te evoc adesea cu prietenii, ce pot face altceva în starea de perpetuă alarmă în care mă aflu?

Am proiecte încă - semn că n-am îmbătrânit! - dar energia e pe măsura vârstei și, iată, chiar și scrisul îmi este zăpăcit, grăbit și nervos, de-mi este rușine de mine.

Dacă voi avea un răgaz mai generos, îți voi mai scrie. Poți face același lucru, când ai timp. Până la revederea noastră, te îmbrățișez frățeste,

Mircea Horia Sâmbătă, 2 iunie 1984.

* Nota dact.:

Scrisoarea originală (ms.) are doar două pagini în ordinea 1,0, (2),0 (nenumerate fiind doar două).

*

Stimate și bunule prieten M. H. S

Astăzi este duminică și, fiind zi nelucrătoare, mă găsesc pe „cameră”, cum se spune pe aici.

Vă scriu de undeva dintr-o pădure, dintr-o cabană a I.F.T. - ului, aflată la vreo treizeci de km de Orșova, cu care se face foarte greu legătura, mijloacele de transport fiind doar camioanele ce cară lemne în depozitul forestier al orașului.

Și aici a venit toamna și pădurea de foioase a început să-și etaleze fantasticul cromaj autumnal. În timpul săptămânii, însă, nu am cum să bag în seamă frumusețile naturii pentru că lucrăm zi-lumină și într-un ritm drăcesc. Noroc că sunt clădit bine și tonele de lemne pe care le tai cu toporul, le mișc și le ridic în mașină, nu mă pun așa ușor pe brânci. Cel mai mult mă supără mâinile, pe care mi le julesc întruna, și picioarele ce-mi transpiră crunt în cizmele de cauciuc.

Am început câteva poezii, dar nu le pot termina încă, una se va chema chiar „Pădurea toamna”. Aici oamenii sunt „ca la pădure, din topor” și nu prea duși la biserică. Lucrez cu fel de fel de inși din toată țara, români, dar și maghiari și slovaci (care sunt foarte buni muncitori forestieri) și cu care ma înțeleg perfect.

Am coborât de două ori în oraș, până acum, unde mi-am făcut un prieten maghiar, la Depozitul final, la care de altfel vă rog să îmi trimiteți răspunsul la scrisoarea aceasta.

Orașul Orșova este un oraș nou construit și fără prea mult farmec, excluzând bineînțeles Dunărea ce-l scaldă pe toată lungimea lui.

Ca toate orașele noi, este uniform, fără vestigii și tradiții, Orșova Veche aflându-se sub undele lacului de acumulare al hidrocentralei Porțile de Fier. Peste cincizeci la sută din populația lui este formată din țigani...

Un mare neajuns, cel puțin pentru mine, îl constituie faptul că aici este zonă de frontieră, și încă una foarte căutată de cei care vor să treacă dincolo, iar eu cu fizionomia mea nu prea ortodoxă, pletos și mustacios sunt foarte des oprit și chestionat ba de grăniceri, ba de milițieni, lucru ce mă râcăie al dracului, căci mi-e teamă să nu se intereseze mai amănunțit de soarta mea...

Într-una din zilele mele libere am ajuns la Craiova și de acolo la Bulzești, satul natal al lui Marin Sorescu (care mi-a dat premiul revistei „Ramuri”), de unde este și un coleg de-al meu de muncă și care m-a dus acolo. Întâmplarea a făcut, însă, să nu îl pot aborda, el fiind la necaz, deoarece i-a murit mama, zile

acestea trebuind să îi facă pomana de trei săptămâni.

Mă gândesc cu mare nostalgie la momentul când ma-am despărțit de dumneavoastră, la afecțiunea ce am simțit că o aveți pentru mine și mă mir și sunt al naibii de mândru că am putut ajunge la sufletul dumneavoastră (un dumnezeu al scrisului românesc, ce sunteți).

E destul de greu aici, dar ce să fac, așa mi-e scris. Momentan trebuie să muncesc cu țapina pentru a face niște bani și a mă mișca spre un oraș unde să pot trăi liniștit și să pot scrie.

Vă anunț că am terminat o proză scurtă, pe care poate reușesc să o bat la mașină și să vi-o trimit pentru a vă crea o imagine despre ea.

Cum vă mai simțiți fizic? Ce mai este nou în ce faceți și pe unde mergeți? Pe la Pietroșița cum mai este vremea? Pe aici este încă destul de bună și sper să mai țină tot așa, căci munca în aer liber e foarte mult condiționată de starea timpului.

Voi încheia cu părerea de rău că mă despart de dumneavoastră, dar cu bucuria de a vă regăsi la fel de cald și de apropiat în scrisoarea ce mi-o veți trimite și care, fiți sigur, îmi va aduce un plus de putere și de seninătate pentru a mă putea descurca în continuare.

Cu drag, același Iancu Vale, care vă iubește și vă apreciază.

P.S. Ați trimis grupajul meu la „Ramuri”?

*

Valea Ieșelniței

(Orșova) 20 octombrie 1986

Dragă prietene,

În primul rând un cald „La mulți ani!” pentru ziua numelui*, când m-am gândit cu bune sentimente la prietenii mei Nicolae, tu printre primii.

Sosind la Pietroșița chiar în apusul zilei, am aflat, acasă, că mă căutasei în acea zi. Mi-a părut rău că nu mai găsit... Eu mă aflam la ora aceea în trenul spre București, sau, mai probabil, în gara Titu, în frig, fără bani de plată a suplimentului (legătura de 19, de la Pietroșița, plecase ca o vacă înainte ca eu și vreo patruzeci de călători să o putem ajunge). Am făcut cuie serioase, mi-am blestemat zilele, mai ales că eram și bolnav. Mă dusesem la Pietroșița sâmbătă de dimineață, cu intenția de a plăti dări restante și de a controla starea conductelor după geruri, zăcusem la pat, mă luasem de gânduri privind-mi viitorul foarte nesigur (bolnav, fără un sfanț în buzunare, bătut de o mulțime de alte de alte nevoi). În București am sosit după ora 12 noaptea, vai de capul meu!

.....
...Nu fii bănuitor asupra prieteniei ce îți port, dacă

te arătai la telefon, nu numai că n-aș fi stat de lemn, dar aș fi alergat să te felicit.

Am crezut că îți pot arăta prietenia mea și atunci când, cerându-mi o recomandare sumară pentru Cezar Ivănescu, m-am smuls de la treburile mele și-am întocmit o lungă (4 pagini) scrisoare către luceferist. Te-am căutat să ți-o dau (îmi spuseseși că ai nevoie de ea în acea săptămână), dar căutările mele au fost zadarnice, dispăruseși de trei zile - așa mi s-a spus de acasă. Acum, la „serviciu” în Pietroșița, am găsit scrisoarea, pe masă, din păcate nu te-am mai putut căuta din nou: eram serios bolnav.

Nu știi când voi mai reveni la Pietroșița. Mi s-a descoperit o boală urâtă în bronhia stângă, bacilul piocianic, trebuie să fac un tratament de câteva luni. Deja plămânul stâng are o ventilație** diminuată, pericol pentru inima mea dinainte bolnavă. Mi se cere să nu mai fumez, ceea ce mă aruncă în disperare, căci nu pot, mi s-au prescris în primă tranșă 30 de injecții, tocmai într-o perioadă când circulă hepatita și se ia prin acele de seringă. Și tocmai când vroiam să încep scrisul! Mă clatin pe picioare, înjur birjărește și mă întreb dacă mai merită eforturile...

Singura bucurie pe care ți-o pot comunica (mie nici asta nu-mi mai dă fiori) este anunțul că viitoarea carte „Toxicologia” se află într-o fază înaintată de tipărire. E de prisos a-ți spune că o vei avea din mâna mea, cum o va avea și Florin Neamțu, căruia te rog să-i dai din partea-mi o prietenească îmbrățișare. N-aș vrea să fii în sufletul meu de acum. Din nefericire, nefiind băutor, ca alții, eu trebuie să-mi primesc suferința în plină luciditate. N-am ieșire la mare, cum zicea unul, odinioară. Încerc să mă tratez de piocianic (cu speranțe mici de reușită), să mă reechilibrez, să nu-mi scriu încă testamentul, ba mai mult, să-mi scriu și cea de-a 12-a carte. Izbuti-voi? Roagă-te de cer să izbutesc, că și eu mă voi ruga pentru izbânda ta poetică, și nu numai.

În speranța că va fi așa cum vrem noi (și vrem binele, evident!), te îmbrățișez frățește și-ți trimit toate gândurile mele bune,

Mircea Horia Simionescu, 8 decembrie 83

Nota dact.:

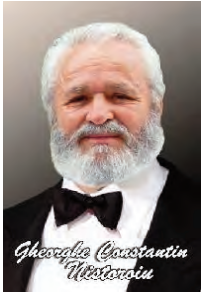
* M.H.S. ca mulți alții, credea că Nicu se trage de la Nicolae, nicidecum de la Ion, (ca la Creangă). De altfel, la acea vreme, chiar el se semna - Nicu Iancu Vale și nu cum o va face mai târziu, cu numele de botez, adică Ion Iancu Vale.

** Cuvântul, indescifrabil în text, l-am înlocuit cu ce am găsit mai apropiat, ca formă și sens.

Va urma

ANTOLOGIE LIRICĂ A POEZILOR NECUNOSCUȚI SAU UTAȚI

**„Preoți ai lirei, propagatori ai lirei,
popor orpheian de vizionari și de
poeți!” - Dan Botta**

Gheorghe Constantin NISTOROIU

Dimensiunea lirică a afirmării, continuității, dăinuirii unui POET, constă în primul rând în harul în care și-a împodobit POEZIA – MIREASĂ pentru Mirele cititor, cunoscător, iubitor de FRUMOS!

Valoarea, iureșul, ecoul, cromatica și forța poeziei trebuie să străbată stânca mediocrității, trebuie să sape roca care a împietrit inimile celor preocupați doar de ei, pentru a seduce, pentru a se prelinge ca o sublimă cântare, ca o muzică simfonică, populară ori liturgică.

Fără îndoială fenomenul POETULUI o dă esența: prezența de spirit a POEZIEI dar în balanța celebrității, posterității trebuie să atârne și un număr de poezii alese.

Aproape, întotdeauna se întâmplă ca orice Operă cu adevărat valoroasă să provoace reacții diferite, păreri controversate, poziții opuse, în funcție de cei care le gustă sau le înghit la meniul zilei, nu la popota adevăraților scriitori-poeți, ci la cantina proletcultistă a partidului...

PETRU CERCEL (aug.1583-apr.1585)

Anul nașterii Prințului a fost se pare 1545 ori 1541, ca fiu al Voievodului Pătrașcu cel Bun. Odorul valah, născut în porfira Ortodoxiei dacoromâne a fost cel mai de seamă Prinț al Renașterii, RENAȘTERE ce a întronizat un veac de suveranitate a POEZIEI, un veac de aristocrație intelectuală, un secol în care înflorea un veac de grație și de libertate, un secol de Artă în care umanismul apusean se dezgolea de frumusețea sufletului, cea a spiritului religios răsăritean.

Principele Petru Cercel era înalt de statură și frumos, „bel principe amabile et gratoso,” cucerea interlocutorii aristocrați prin magia ochilor săi, ochii Basarabilor, ochii fratelui Mihai ce urma să devină Viteazul, acele diamante strălucitoare care au fascinat Istoria vremii sale.

Numele i l-a dat perla-cercel purtat în ureche după moda franceză.

Petru Cercel era înzestrat cu multe daruri, un mare poliglot, elocvență din care risipea marea sa cultură și conștiință religioasă prin care se reflecta stirpea sa de Voievod și Zorii poetului. Dincolo de bogăția culturii, de ispita frumosului, de harul primit, grăia glasul pământului natal. „Fiindcă lucrarea unui creator de artă, mărturisirea Dan Botta, – aibe el conștiința frumosului universal, creadă în generalitatea absolută a ideii – relevă de la stilul pământului său.” (Dan Botta, Petru Cercel, Voievodul umanist, în Limite și Alte Eseuri, Ed. Crater, București-1996)

Imnul către Dumnezeu este înveșmântat în staiul autohton, cu smerenie și evlavie ortodoxă.

„Tu che con tante braccia aperte a noi/ Ancor ti mostri mansueto e pio/ Per dar eterno ben ne i regni tuoi/ Ascolta padre l-humil priego mio/ Che supplice e divoto a te ne vegno,/ A te che ti festi huom per far me dio.// Fammi, Signor, della tua gratia degno/ Non mi punir secondo i falli miei/ Che hanno di remision passato il segno./ Pater peccavi, misere mei,/ Inflamma il cor, lo spirito et l-alma mia/ E piacciti ch-io venga ove tu sei/ Tu che sei vita, veritate et via/ Fammi conoscer che quanto nel mondo/ Di bene avro, per tua bonta sol fia.// Se felice saro, ricco et giocondo/ Di stato et di tesor, fa ch-in servitio/ Tuo possa usarlo con timor profondo.”

„Tu care atâtea brațe întinzi spre noi/ și încă te arăți duios și blând/ dăruind un bine pururi în domniile tale./ Ascultă, Părinte, umila ruga mea/ care închinător, evlavios la tine vin/ la tine care te-ai durat om, spre a mă face zeu.// Fă-mă, Doamne, demn de mila ta,/ nu-mi măsura pedeapsa după grele păcate,/ cari au trecut de marginea iertării./ Părinte, sunt mișel,/ îndură-te de mine, aprinde inima, mintea și sufletul meu,/ și îngăduie-mi să vin unde te afli./ Tu, care ești viața, adevărul și cărarea,/ fă-mă să știu că ceea ce pe lume bine-mi va fi,/ prin mila ta singură se face.// De fi-voi fericit, bogat, plăcut,/ în stări și averi, fă ca-n robia ta/ să le folosesc cu teamă adâncă.” (Dan Botta, Petru Cercel, voievodul umanist, România Literară, 2 Septembrie 1933)

Poezia Voievodului valah are grația unui mare ctitor, a unei grande Biserici, iar slova, care ne fascinează îi dă la rândul ei măiestria picturii bizantine, închipuindu-l pe Domnul Țării Românești, în lungile și auritele sale straie regale-bizantine, purtând în mâinii, ctitoria sa lirică – ofranda poeziei sale, atât de plăcută Mântuitorului Hristos – Împăratul-Poet al Vieții veșnice.

În cea de-a doua variantă Poemul, încrustat ca o ctitorie vlaho-celestă, se așează mai princiar, mai românește, în el oglindindu-se deopotrivă Sanzio Raffaello și Nicolae Grigorescu.

„Pater peccavi, miserere mei/ Infiamma-mi il coro lo spirito e l-alma mia/ E piacciati ch-in venga ove tu sia.” - / Mișel ce sunt, îndură-te de mine/ Aprinde-mi mintea, inima, mirarea/ Și-ajută-mă să pot veni la tine.

„Doamne peste Tărie și Genună,/ Tu ce durat-ai cer, pământ și mare/ Pe înger de lumini, pe om de hrană,/ Tu dintr-o feciorie, întrupare/ Luatu-ți-ai doar pentru noi, Părinte,/ Și naștere, și moarte,și-nviere.// Tu cel care din sângele-ți fierbinte/ deschis-ai cerul, slăvile, și-apoi/ Pe diavol l-ai legat, mișel de minte/ Tu care-atâtea brațe-ntinzi spre noi,/ Și te arăți milos și blând mereu/ Spre-a-mpărăți în lume bunuri noi,/ Ascultă, Doamne, tristul plâns al meu/ Când rugător, evlavios te chem/ Tu, care om ai fost ca să fiu zeu...// Fă-mă de îndurarea ta mai demn/ Nu-mi cerceta păcatele prea pline/ Care-au trecut al iertăciunii semn,/ Mișel ce sunt, îndură-te de mine/ Aprinde-mi mintea, inima, mirarea/ Și-ajută-mă să pot veni la tine.// Tu ești viața, slava și cărarea,/ Învață-mă că pe a lumii stâncă/ Orice belșug în tine și-are zarea./ De voi fi fericit, plăcut și încă/ Cu stare și comori, fă ca-n robia/ Ta să petrec, cu team-adâncă.”

Prin Poezie și Cântec/ Cântare, ne înălțăm spiritual, pogorându-ne serafic la izvoare. Ele s-au pogorât din Ceruri și s-au prelins pe Pământul acesta frate cu poetul, cu artistul, cu sacerdotul!

Thracia – Dacia Mare – Dacoromânia este PATRIA primordială prin excelență a MUZELOR!

„Preoți ai lirei, propagatori ai lirei, popor orpheian de vizionari și de poeți, cum aș putea numi oare mai bine această mladă a Thraciei?” (Dan Botta, Poezie și Cântec, în Scrieri, vol. IV, Eseuri, Editura pentru Literatură, București-1996)

Poezia Rugăciune este un Îndreptar de mărturisire curată și de iertare adâncă și un Imn de slavă adus Creatorului, pogorându-L din sacerdoțiul de PĂRINTE al Creației în familiarul valah, TATĂ, și LOGOSULUI înomenit, pentru răscumpărarea omului teofor-hristofor-duhofor-mariofor, prin Jertfa pe Cruce, prin Învierea întru HRISTOS întru NEMURIRE!

RUGĂCIUNE - „Stăpâne Domn pe-adânc și pe văzduhuri,/ Tu, ce-ai făcut pământ și cer și mare,/ Pe om din lut și nevăzute duhuri;/ Tu, care din fecioară întrupare/ Ai vrut să iei, Părinte preaputernic,/ Ca să-nviezi și să ne dai iertare;/ Tu, ce vărsându-și sângele cucernic/ Ai sfărâmat a iadului tărie/ Și l-ai legat pe diavolul nemernic;/ Tu, ce-ai deschis a ta împărăție/ Și blând te-arăți și milostiv cu mine,/ Spre-a-mi face raiul veșnică moșie;/ Ascultă, Tată, ruga mea ce vine/ La tine arzătoare și plecată,/ Tu, ce-ai fost om ca să mă-nalț la tine,/ Cum voi plăti, stăpânul meu, vreodată/ Atâtea bunuri mie hărăzite,/ Și ce-aș putea să-ți juruiesc răsplată?”

Mă-mbelșugași cu daruri nesfârșite,/ Fiind nevrednic eu, și cu-ndurare/ M-ajută mereu, mă-ndrepti din căi greșite.// Tu nu pui preț pe-averii sau pe odoare,/ Pe perle, nici pe pietre nestemate,/ Căci tot ce e, e-al tău, stăpâne mare./ De tine-au fost făcute-n lume toate./ Și omul mârșav nici c-un pai subțire/ Să se fălească-a fi al său nu poate/ Cu o bătaie d-aripi, cu-o privire/ Chivernisești și-ndrepti orice făptură,/ Și cerul și tărâmul de sub fire./ Plăcute-altfel de jertfe nu-ți mai fură,/ Alt dor decât o inimă curată/ Și închinată ție cu căldură,/ Și toți să te mărturisească Tată,/ Drept Domn al Țării Sfinte, care/ L-a înecat pe Faraon odată.

Tu vrei doar faptă bună și-nchinare/ Și toți să te slujim, căci știi în minte/ Și-n inimă ce-ascunde fiecare./ E mică plata ce ne ceri, Părinte./ Și s-o-mplănim pe toată cu dreptate./ Dar tot ne vei moșteni ai slavei sfinte./ Prea multă dragoste și bunătate/ Arăți spre noi, căci cu nesocotire/ O prețuim, și numai cu păcate/ Răspundem la a ta milostivire/ Și-al tău județ, cu care plin de fală/ Călăuzești cu bine-ntreaga fire.

Cu multă neștiință și greșală/ Noi ne trudim să-ți dăm în închinare/ O inimă plecată cu sfială,/ Dar, bieți de noi, greșim fără-ncetare/ În fața ta, puternice-mpărate,/ Și-ți risipim averea-n desfătare./ Pân-ce Ursitele nenduplecate/ Vor rupe-al anilor mei fir subțire,/ Îmi iartă, Doamne, grelele păcate/ Și-atât de mare ai milostivire/ Spre mine, sluga ta cea vinovată,/ Ca să trăiesc cu tine-n nemurire.

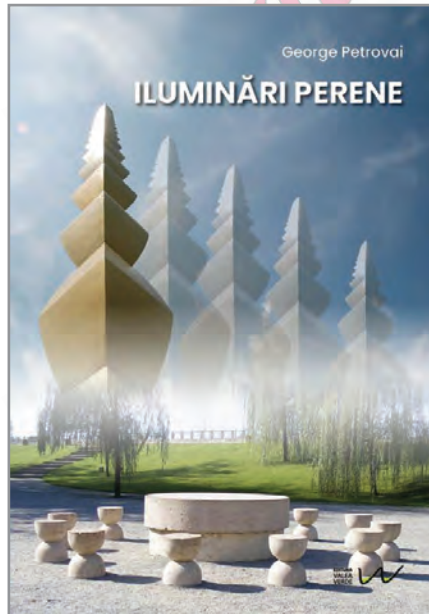
Și fă-mă, Doamne, vrednic de răsplată,/ Nu-mi da pedeapsă după-a mele vine,/ Ce trec măsura ce-ar fi fost iertată./ Greșit-am, Tată, milă ai de mine,/ Aprinde-mi sufletul și mă învață,/ Și fă să vin alătura de tine./ Tu, ce ești cale, adevăr și viață./ Știu că tot binele ce va să-mi vie/ Mi-l va trimite sfânta ta povață./ Ferice de voi fi-n bogăție/ De stare și avere, dă-mi putere/ Cu spaimă mare să ți-o achit tot ție.

Iar caznă când avea-voi și durere,/ Să fiu ca lov cu strașnică răbdare/ Și să-ți slujesc statornic îți voi cere./ Orice ți-e voia, Împărate mare,/ Nespuse de mult mă bucură și-mi place,/ De-ar fi spre bine sau spre grea-ncercare./ Mi-e gândul doar la slujba ce voi face/ Măriei – Tale tot mereu, căci ție/ Cel ce-ți slujește va trăi în pace/ Și va zbura la cer cu bucurie.” (Antologia Poeziei Religioase Românești, Ed. Albatros, București, 1992)

Viersul armonios al versului Voievodului Petru Cercel, răsrânge o eflorescență a spiritului valah, ca un sunet cosmic în marea de muzică a omenirii!

Și dacă acesta este darul sfânt al unui Domn valah fără pereche lăsat spre mărturie a anilor 1580,oare care este înțelesul tăinurii lui față de românii știutori de carte, care au admis fără a încerca să cerceteze adevărul,că nu am avut slovă scrisă decât atunci când ne-au lăsat alții să învățăm a scrie ?! Tuturor iubitorilor de poezie, cântare și frumos!

Climate literare

Cărți din biblioteca revistei *Climate literare*

Cogito

„Mulți scriu poezii frumoase, un vers mare, este însă o exclamație esențială” -

GARABET IBRAILEANU

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

